

„Nowa jakość kształcenia zawodowego”
Efekty upowszechnienia projektu –

dobre praktyki

BRANŻA

EKONOMICZNO-ADMINISTRACYJNA

Lublin 2014

Copyright © 2014 by Syntea SA

Wszelkie prawa zastrzeżone. Nieautoryzowane rozpowszechnienie całości lub fragmentu niniejszej publikacji w jakiegokolwiek postaci jest zabronione. Wykonywanie kopii metodą kserograficzną, fotograficzną, a także kopiowanie książki na nośniku filmowym, magnetycznym lub innym powoduje naruszenie praw autorskich niniejszej publikacji.

All rights reserved. No part of this book may be reproduced or transmitted in any form or by any means, electronic or mechanical, including photocopying, recording or by any information storage retrieval system, without permission from the Publisher.

Korekta: Edyta Nowak

Opracowanie graficzne i skład: INDUSTI Sp. z o.o.

ISBN: 978-83-63295-50-9

Wydanie pierwsze

Egzemplarz bezpłatny

Wydawca:

Syntea SA
ul. Wojciechowska 9a, 20-704 Lublin
tel.: +48 81 45 21 400, fax: +48 81 45 21 401

biuro@syntea.pl www.syntea.pl

Publikacja upowszechniająca efekty projektu „Nowa jakość kształcenia zawodowego”.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

---

**BRANŻA
EKONOMICZNO-
ADMINISTRACYJNA**

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	8
1. Sytuacja nauczycieli/instruktorów praktycznej nauki zawodu na rynku pracy	13
2. Charakterystyka projektu	24
2.1 Podstawowe informacje o projekcie	24
2.2 Cele projektu	25
2.3 Działania projektowe	26
3. Uczestnicy projektu i ich motywacja	30
3.1 Szkoły biorące udział w projekcie	32
3.2 Informacja o uczestnikach projektu	35
4. Szkolenia teoretyczne	48
4.1 Tematyka szkoleń	48
4.2 Efekty szkoleń teoretycznych	58
5. Praktyki zawodowe	66
5.1 Tematyka praktyk nauczycieli	66
5.2 Przedsiębiorstwa i instytucje przystępujące do projektu	75
5.3 Rezultaty praktyk	84
6. Wizyty studyjne	91
7. Poradnik metodyczny	98
8. Opinie o projekcie	103
9. Wnioski i rekomendacje	117
Bibliografia i materiały źródłowe	127

WPROWADZENIE

Raport *Efekty upowszechnienia projektu – dobre praktyki* dedykowany jest dla nauczycieli szkół zawodowych publicznych i niepublicznych (ponadgimnazjalnych) oraz szkół specjalnych w przedsiębiorstwach branży ekonomiczno-administracyjnej. Raport powstał w ramach projektu „Nowa jakość kształcenia zawodowego”, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet III „Wysoka jakość systemu oświaty”, Działanie 3.4 „Otwartość systemu edukacji w kontekście uczenia się przez całe życie”, Poddziałanie 3.4.3 „Upowszechnienie uczenia się przez całe życie – projekty konkursowe”.

Niniejsze opracowanie prezentuje osiągnięte efekty realizacji projektu w branży ekonomiczno-administracyjnej. Składa się z dziewięciu głównych części, omawiających sytuację nauczycieli – instruktorów praktycznej nauki zawodu na rynku pracy, założenia realizowanego projektu, uczestników projektu i ich motywacje, szkolenia teoretyczne, praktyki zawodowe, wizyty studyjne, poradnik metodyczny, opinie o projekcie oraz wnioski i rekomendacje.

Część pierwsza, dotycząca sytuacji nauczycieli i instruktorów praktycznej nauki zawodu na rynku pracy, prezentuje aktualne obszary zmian, jakie dokonują się w systemie kształcenia zawodowego. Omawia także wyzwania i nową rolę nauczyciela przedmiotów zawodowych we współczesnych realiach społeczeństwa informacyjnego.

W drugiej części scharakteryzowano projekt „Nowa jakość kształcenia zawodowego” przedstawiając cel główny i cele szczegółowe projektu wraz z podejmowanymi działaniami projektowymi.

Kolejna, trzecia część, prezentuje adresatów projektu – nauczycieli przedmiotów zawodowych wraz z ich motywacją, skłaniającą do wzięcia udziału w projekcie oraz towarzyszącymi im w związku z tym obawami.

Czwarta część dotyczy przygotowanych dla nauczycieli z branży ekonomiczno-administracyjnej specjalistycznych szkoleń teoretycznych, oraz uzyskanych efektów.

W piątej części omówiono tematykę praktyk zawodowych dla nauczycieli wraz z ich założeniami organizacyjnymi i ramowym planem realizacji.

Zaprezentowano przedsiębiorstwa i instytucje, w których nauczyciele przedmiotów zawodowych zrealizowali dwutygodniowe praktyki, przybliżono także osiągnięte rezultaty odbytych przez nich praktyk.

Część szósta ukazuje kolejny obszar działań realizowanych w ramach projektu, czyli wizyty studyjne w przedsiębiorstwach zagranicznych. W rozdziale tym przedstawiono firmy, w których odbyły się wizyty studyjne oraz opinie uczestników tych wizyt.

Kolejna część prezentuje poradnik metodyczny, będący dodatkowym efektem realizacji projektu. Poradnik ten stanowi kompilację wiedzy teoretycznej i praktycznej, zawiera również przykładowe scenariusze zajęć dla zawodów branży ekonomiczno-administracyjnej.

Część siódma stanowi prezentację opinii uczestników projektu: opiekunów praktyk zawodowych w przedsiębiorstwach oraz nauczycieli biorących udział w specjalistycznych szkoleniach teoretycznych oraz praktykach zawodowych.

W części ósmej, obejmującej wnioski i rekomendacje, ujęto korzyści, jakie w wyniku realizacji projektu osiągnęli nauczyciele, przedsiębiorstwa oraz biorące w nim udział szkoły.

Opracowanie kończy spis wykorzystanej literatury i materiałów źródłowych.

1.

**SYTUACJA
NAUCZYCIELI/INSTRUKTORÓW
PRAKTYCZNEJ NAUKI ZAWODU
NA RYNKU PRACY**

Obecne zmiany, jakie dokonują się w systemie edukacji, wynikają z przemian społeczno-ekonomicznych w kraju i na świecie, postępu technologicznego i rozwoju technicznego, kształtowania się społeczeństwa informacyjnego oraz gospodarki opartej na wiedzy. Według Białej Księgi, dokumentu Komisji Europejskiej, determinantami wywołującymi potrzebę zmiany i unowocześnienia systemu edukacji są¹:

- rozwój społeczeństwa informacyjnego,
- proces globalizacji,

¹A. Klim-Klimaszewska, *Podstawy edukacyjne na przełomie XX i XXI wieku w świetle raportów oświatowych*, „Rozprawy społeczne”, 2011, nr 1 (V).

- przemiany cywilizacji naukowo-technicznej.

Pierwsza grupa obejmuje czynniki związane z rozwojem społeczeństwa informacyjnego, takie jak zwiększenie miejsc pracy w sektorze usług (szczególnie w zakresie wytwarzania, przetwarzania i dystrybucji informacji), wzrost znaczenia nowoczesnych rozwiązań technicznych i informatycznych, nowe wymagania wobec przedsiębiorstw i pracowników oraz zmiana sposobu nauczania z uwzględnieniem wzajemnych relacji między nauczycielem i uczącym się.

Proces globalizacji obejmuje swym zakresem powstanie globalnego rynku dzięki nieograniczonej przepływowi dóbr, usług i kapitałów poprzez umiędzynarodowienie handlu i globalny rynek zatrudnienia.

Czynniki związane z przemianami cywilizacji naukowo-technicznej obejmują między innymi rozwój i upowszechnianie wiedzy naukowej oraz innowacje technologiczne. Mogą one skutkować zarówno poprawą jakości życia, ale mogą również stanowić źródło zagrożeń i niepokoju.

Współcześnie zatem, podstawowym dążeniem zmian w oświacie jest zachęcanie do zdobywania umiejętności i wiedzy podczas ciągłego uczenia się i nauczania, by stworzyć uczące się społeczeństwo.

Wspomniane zmiany, które zachodzą także na rynku pracy poprzez rosnące wymagania przedsiębiorców wobec uczniów szkół zawodowych, będących kandydatami do pracy, wymusiły dostosowanie systemu kształcenia zawodowego

do tych wyzwań. Podstawowe obszary zmian dotyczące kształcenia zawodowego obejmują:

- nową klasyfikację zawodów szkolnych wynikającą z Międzynarodowych Standardów Klasyfikacji ISCO, opracowanych przez Międzynarodową Organizację Pracy i zalecaną do stosowania w krajach Unii Europejskiej przez Eurostat,
- strukturę i organizację szkolnictwa zawodowego,
- ofertę programową wraz z programami kształcenia zawodowego dopasowanymi do potrzeb i wymagań rynku pracy,
- system egzaminowania i potwierdzania klasyfikacji zawodowych,
- doskonalenie nauczycieli kształcenia zawodowego,
- poprawę praktycznego przygotowania uczniów do wejścia na rynek pracy,

- mechanizmy zachęcające pracodawców do aktywnego włączania się w proces kształcenia zawodowego,
- edukację zawodową na odległość,
- rozwój doradztwa zawodowego,
- promocję kształcenia zawodowego.²

Obecnie kształcenie zawodowe powinno być ukierunkowane na zdobycie wiedzy oraz kompetencji i umiejętności praktycznych, pozwalających na efektywne funkcjonowanie na wymagającym rynku pracy. W tym celu, aby poprawić jakość kształcenia zawodowego, powinny być realizowane następujące zadania:

- tworzenie bazy danych zawierającej przedsiębiorstwa (pracodawców), spełniających odpowiednie wymogi, w których uczniowie będą mogli odbywać kształcenie praktyczne

---

²E. M. Nyga, *Inny wymiar kształcenia młodego pokolenia*, „Oświata Mazowiecka – Biuletyn Informacyjny Kuratorium Oświaty w Warszawie”, 08/2010, nr 03[04].

oraz praktyki zawodowe,

- promowanie najnowszej wiedzy zawodowej i osiągnięć technicznych oraz technologicznych na konferencjach, spotkaniach, sympozjach oraz w formie różnorodnych konkursów,
- doskonalenie zawodowe nauczycieli u pracodawców, w celu uaktualnienia wiedzy specjalistycznej z zawodu,
- wyposażanie szkół w czasopisma i inne publikatory promujące nowości z różnych dziedzin zawodowych oraz w nowoczesne materiały do zajęć praktycznych.³

Zatem jednym z najważniejszych wyzwań stojących przed polską oświatą w zakresie kształcenia zawodowego jest zdolność do reagowania na aktualne potrzeby rynku pracy. Powoduje

---

³ B. Surowiec, *Kształcenie zawodowe w Polsce w kontekście wyzwań europejskiego rynku pracy*, „Biuletyn Informacyjny Kuratorium Oświaty w Krakowie”, czerwiec 2009.

to, iż zmianie ulega także rola nauczyciela przedmiotów zawodowych. Obecnie nowoczesny nauczyciel powinien jednocześnie pełnić pięć funkcji, do których należą⁴:

1. funkcja nauczyciela – wychowawcy,
2. funkcja nauczyciela – dydaktyka,
3. funkcja nauczyciela – opiekuna,
4. funkcja nauczyciela – badacza,
5. funkcja nauczyciela – innowatora.

Podstawowa funkcja **nauczyciela jako wychowawcy**, polega na tworzeniu warunków i kształtowaniu postawy uczniów ukierunkowanej na rozwój. Nauczyciel wychowawca pobudza ciekawość, otwiera umysły na uczenie się życia w stale zmieniającym się środowisku, buduje i kształtuje postawę przedsiębiorczości. Jego zadaniem jest także budowanie autory-

---

⁴P. Stasiak, *Rola nauczyciela kształcenia zawodowego i ogólnozawodowego*, www.wodn.wodzislaw.pl [data dostępu: 08.09.2014 r.].

tetu mistrza w danym zawodzie. Nauczyciel jako wychowawca przygotowuje absolwenta do funkcjonowania w warunkach zmiennego rynku pracy, pomaga mu planować karierę zawodową.

Zadaniem **nauczyciela – dydaktyka** jest interdyscyplinarne podejście do wielu przedmiotów i stosowanie nowoczesnych metod, narzędzi i technologii w procesie kształcenia. Jako przewodnik potrafi uczyć skutecznie pokazując, że wiedza i umiejętności są kluczem do przyszłości i nowoczesności.

Funkcja **nauczyciela – opiekuna** polega na dbaniu o szeroko pojęte dobro ucznia. Wyraża się wrażliwością na uczniowskie problemy poprzez opiekę i pomoc w trudnych sytuacjach życiowych. Nauczyciel zabiega o pomoc socjalną dla uczniów jej potrzebujących. Nauczyciel – opiekun odpowia-

da za bezpieczeństwo uczniów przebywających na praktykach zawodowych oraz w warsztatach kształcenia praktycznego.

Zadanie **nauczyciela – badacza** polega na diagnozowaniu własnych działań dydaktyczno-wychowawczych. Monitorowanie i analizowanie efektów tych działań na podstawie wyników potwierdzających zdobyte kwalifikacje zawodowe uzyskiwanych na egzaminie przez uczniów umożliwia ciągłe doskonalenie i rozwój osobisty nauczyciela.

Głównym celem **nauczyciela – innowatora** jest wprowadzanie nowszych i doskonalszych rozwiązań organizacyjnych, technicznych i technologicznych. Nauczyciel odpowiada za właściwy dobór treści i metod w procesie kształcenia uczniów spełniających oczekiwania pracodawców. Dzięki innowacyjnemu podejściu kształci kadry

dla potrzeb gospodarki opartej na wiedzy.

Konieczność sprostania nowym zadaniom i wyzwaniom, a także zmiany spowodowane rozwojem cywilizacyjnym i reformą systemu edukacji powodują, że uprawnienia i kompetencje nauczycieli kształcenia zawodowego powinny⁵:

- po pierwsze, podążać za dokonywanymi zmianami w ogólnej koncepcji kształcenia i wychowania,
- po drugie, być wciąż doskonalone poprzez studia oraz inne formy doksztalcania,
- po trzecie, nauczyciel jako profesjonalista w swoim zawodzie jest organizatorem i wykonawcą procesu dydaktyczno-wychowawczego, powinien zatem uwzględniać nowe zasady i postanowienia polityki oświatowej.

---

⁵J. Kunikowski, *Niektóre uwarunkowania zawodu i osobowości nauczyciela*, [w:] K. Jankowski, B. Sitarska, C. Tkaczuk (red.), *Nauczyciel akademicki jako ogniwo jakości kształcenia*, Wyd. Akademia Podlaska, Siedlce 2003.

Wychodząc naprzeciw wspomnianym potrzebom i wyzwaniom, dla nauczycieli instruktorów praktycznej nauki zawodu został opracowany projekt **„Nowa jakość kształcenia zawodowego (NJKZ)”**.

2.

CHARAKTERYSTYKA PROJEKTU

2.1 Podstawowe informacje o projekcie

Projekt „**Nowa jakość kształcenia zawodowego**” był współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego Programy Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet III „Wysoka jakość systemu oświaty”, Działanie 3.4 „Otwartość systemu edukacji w kontekście uczenia się przez całe życie”, Poddziałanie 3.4.3 „Upowszechnienie uczenia się przez całe życie – projekty konkursowe”. Projekt realizowany był przez Syntea SA w terminie od 1. stycznia 2012 roku do 31. grudnia 2014 roku.

Projekt był adresowany do 320 nauczycieli średnich szkół zawodowych publicznych i niepublicznych oraz szkół specjalnych, kształcących w zawodach branż: informatycznej, ekonomiczno-administracyjnej, budowlanej i elektromechanicznej z terenu całej Polski oraz do przedsiębiorstw, położonych blisko miejsca zamieszkania i zatrudnienia nauczyciela, posiadających nowoczesny park maszynowo-narzędziowy, w którym były realizowane praktyki dla nauczycieli.

2.2 Cele projektu

Celem projektu było opracowanie i pilotażowe wdrożenie czterech programów praktyk w przedsiębiorstwach dla nauczycieli średnich szkół zawodowych publicznych i niepublicznych, szkół specjalnych kształcących w zawodach: ICT, budowlanych, **ekonomiczno-administracyjnych**

oraz elektromechanicznych z terenu całej Polski. Poza tym projekt miał przyczynić się do realizacji trzech celów szczegółowych. Po pierwsze, miał wpłynąć na podniesienie przez nauczycieli poziomu wiedzy w obszarze nowych technologii wykorzystywanych w przedsiębiorstwach. Po drugie, miał podnieść i wzmocnić kompetencje zawodowe nauczycieli. Po trzecie, miał uaktualnić wiedzę nauczycieli o nowych technologiach stosowanych w przedsiębiorstwach.

2.3 Działania projektowe

W ramach projektu opracowano i wdrożono programy praktyk dla nauczycieli kształcenia zawodowego w przedsiębiorstwach. **W projekcie założono realizację następujących form wsparcia:**

- specjalistyczne szkolenia adekwatne

do branży uczestnika projektu: informatyczna, budowlana, ekonomiczno-administracyjna, elektromechaniczna,

- praktyki krajowe – uczestnicy projektu wzięli udział w 80-godzinnych praktykach w przedsiębiorstwach oferujących usługi związane z daną branżą, wizyty studyjne w przedsiębiorstwach zagranicznych (piętnastu uczestników projektu, którzy uzyskali najlepsze wyniki na testach końcowych szkoleń z danej branży oraz najlepszą opinię od opiekuna praktyk).

Uczestnictwo w projekcie objęło m.in. szkolenia z czterech specjalizacji: informatycznej, ekonomiczno-administracyjnej, budowlanej oraz elektromechanicznej. Zajęcia szkoleniowe odbywały się w grupach 10-osobowych. Wsparcie udzielone w ramach projektu było dostosowane do specyfiki branży.

W ramach działań projektowych założono:

- opracowanie i pilotażowe wdrożenie czterech programów praktyk w przedsiębiorstwach dla uczestników projektu,
- wypracowanie rozwiązań będących nową jakością w doskonaleniu nauczycieli prowadzących kształcenie zawodowe,
- podniesienie przez nauczycieli i instruktorów praktycznej nauki zawodu wiedzy z zakresu nowych technologii stosowanych w przedsiębiorstwach,
- podniesienie kompetencji zawodowych nauczycieli i instruktorów praktycznej nauki zawodu kształcących w branżach: ekonomiczno-administracyjnej, informatycznej, budowlanej oraz elektromechanicznej.

Wsparciem działań projektowych w tym zakresie zostali objęci nauczyciele i instruktorzy praktycznej

nauki zawodu kształcący w branży ekonomiczno-administracyjnej w następujących zawodach:

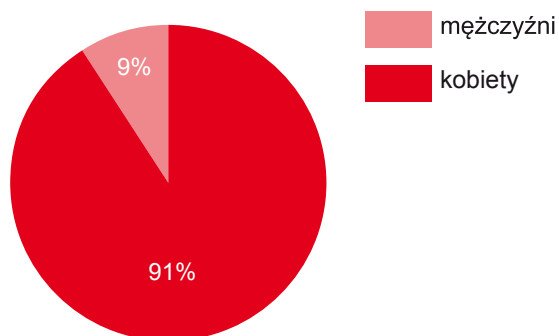
- technik ekonomista (331403),
- technik logistyk (333107),
- technik administracji (334306),
- technik handlowiec (522305),
- technik spedytor (333108),
- technik rachunkowości (431103),
- technik prac biurowych (411004).

3.

**UCZESTNICZY PROJEKTU
I ICH MOTYWACJA**

W projekcie, w ramach branży ekonomiczno-administracyjnej, udział wzięło 70 nauczycieli, w tym 64 kobiety i 6 mężczyzn – co stanowi odpowiednio 91% (K) i 9% (M) wszystkich uczestników. Uczestników projektu według podziału na płeć przedstawia rysunek nr 1.

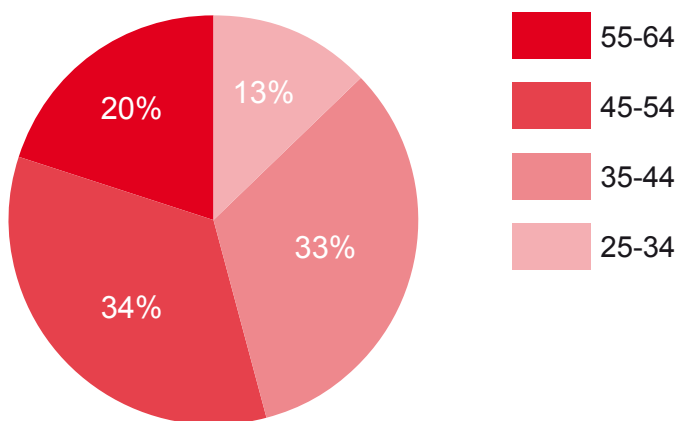
Rysunek 1. Uczestnicy projektu według podziału na płeć

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ewaluacyjnych

Strukturę wieku uczestników projektu przedstawia rysunek nr 2.

Rysunek 2. Struktura wiekowa uczestników projektu

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ewaluacyjnych

Struktura wiekowa uczestników projektu była dosyć zróżnicowana. Wśród 70 uczestników projektu najliczniejszą grupę (24 osoby – 34%) stanowili nauczyciele w wieku 45-54 lat. W wieku 35-44 lat do projektu zgłosiły się 23 osoby, co stanowiło 33% uczestników. 20% nauczycieli, czyli 14

osób, było z przedziału wiekowego 55-64 lata. Najmniej liczną grupę (9 osób – 13%) stanowili najmłodsi uczestnicy projektu, czyli grupa wiekowa z przedziału 25-34 lata. Należy zaznaczyć, że wszyscy uczestnicy projektu posiadali wykształcenie wyższe (100%).

3.1 Szkoły biorące udział w projekcie

W projekcie „Nowa jakość kształcenia zawodowego” uczestniczyli nauczyciele/instruktorzy praktycznej nauki zawodu z następujących szkół zawodowych:

Tabela 1. Szkoły, które przystąpiły do projektu

Nazwa szkoły	Dane adresowe
Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1 im. Stanisława Staszica	ul. Słowiańska 17, 82-500 Kwidzyń www.zsp1.kwidzyn.ckj.edu.pl

Zespół Szkół nr 1 w Wieluniu	ul. Wojska Polskiego 32, 98-300 Wieluń <i>www.zs1.ehost.pl</i>
Technikum nr 7 Zespół Szkół im. inż. Stanisława Wysockiego	ul. Szczęśliwicka 56, 02-353 Warszawa <i>www.swysocki.edu.pl</i>
Zespół Szkół nr 2 im. Józefa Bema	ul. Wójtowska 3, 05-822 Milanówek <i>www.zsbem.pl</i>
Zespół Szkół Ponad- gimnazjalnych nr 1 im. Bohaterów Westerplatte	ul. Kościuszki 53, 08-400 Garwolin <i>www.zsgarwolin.pl</i>
Zespół Szkół nr 5 im. Stefana Kisielewskiego	ul. Szczawnicka 1, 04-089 Warszawa <i>www.zs5.edupage.org</i>
Zespół Szkół nr 10 im. Stanisława Staszica	ul. Perzyńskiego 10, 01-883 Warszawa <i>www.zs10.pl</i>
Zespół Szkół im. Jana Śniadeckiego	ul. Niepodległości 11A, 09-450 Wyszogród <i>www.zs-wyszogrod.pl</i>

BRANŻA EKONOMICZNO-ADMINISTRACYJNA

Zespół Szkół nr 35 im. Zofii Jaroszewicz „Kasi”	ul. Żeromskiego 22/28, 01-831 Warszawa www.zs35.pl
Zespół Szkół Ekonomicznych im. Stanisława Staszica	ul. Aleja Armii Krajowej 38, 05-200 Wołomin www.zsewolomin.edupage.pl
Zespół Szkół Licealnych i Ekonomicznych nr 1	ul. Stawki 10, 00-193 Warszawa www.zsle1.edu.pl
Zespół Szkół Gastronomicznych	ul. Poznańska 6/8, 00-680 Warszawa www.zsg.edu.pl
Zespół Szkół Ekonomiczno-Gastronomicznych im. Stanisława Staszica	ul. Konopnickiej 3, 05-400 Otwock www.zseg.home.pl
Powiatowe Centrum Edukacji Zawodowej im. Zygmunta Puławskiego	ul. Szkolna 1, 21-045 Świdnik www.pcez.pl
Centrum Kształcenia Ustawicznego nr 1 im. Eugeniusza Kwiatkowskiego	ul. Krochmalna 29, 20-401 Lublin www.ckunr1.lublin.pl

Centrum Kształcenia „Edukator”	ul. Traugutta 40C, lok. 16, 05-825 Grodzisk Mazowiecki <i>www.grodzisk.ckedukator.pl</i>
--------------------------------	---

3.2 Informacja o uczestnikach projektu

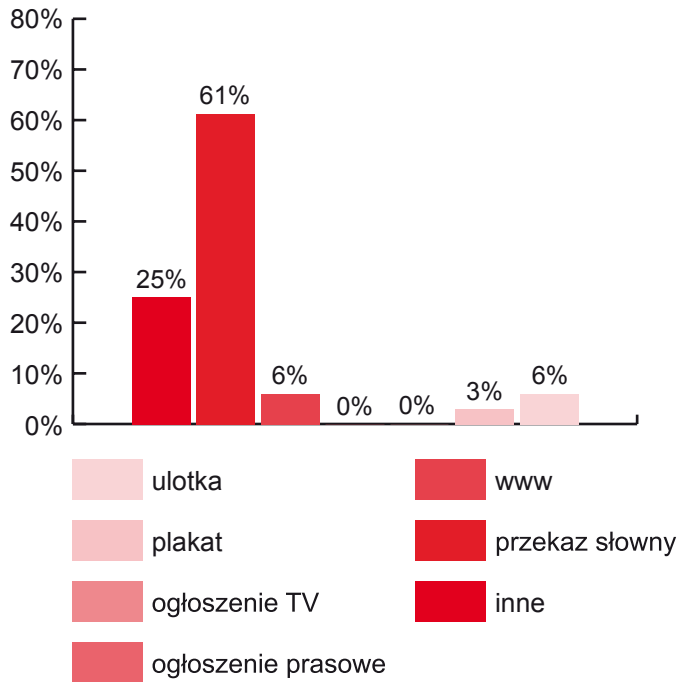
Informacje o realizacji projektu uczestnicy pozyskiwali w bardzo zróżnicowany sposób.

Większość uczestników (43 osoby) dowiedzia się o projekcie poprzez przekaz słowny (61%), po 4 osoby – czytając ulotki i strony www (co stanowi odpowiednio po 6%), dwie osoby z plakatu (3%), natomiast 25% uczestników w jeszcze inny sposób. Udzielając odpowiedzi na pytanie, uczestnicy projektu mogli zaznaczyć kilka odpowiedzi.

Warto zaznaczyć, że najbardziej skutecznym sposobem informowania przyszłych adresatów projektu okazała się informacja słowna, przekazywana najczęściej przez dyrektora szkoły zawodowej, w której pracowali nauczyciele. Należy podkreślić, że wszyscy uczestnicy (100%) wiedzieli, iż projekt jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Analizę źródeł pozyskania informacji o projekcie przedstawia rysunek nr 3.

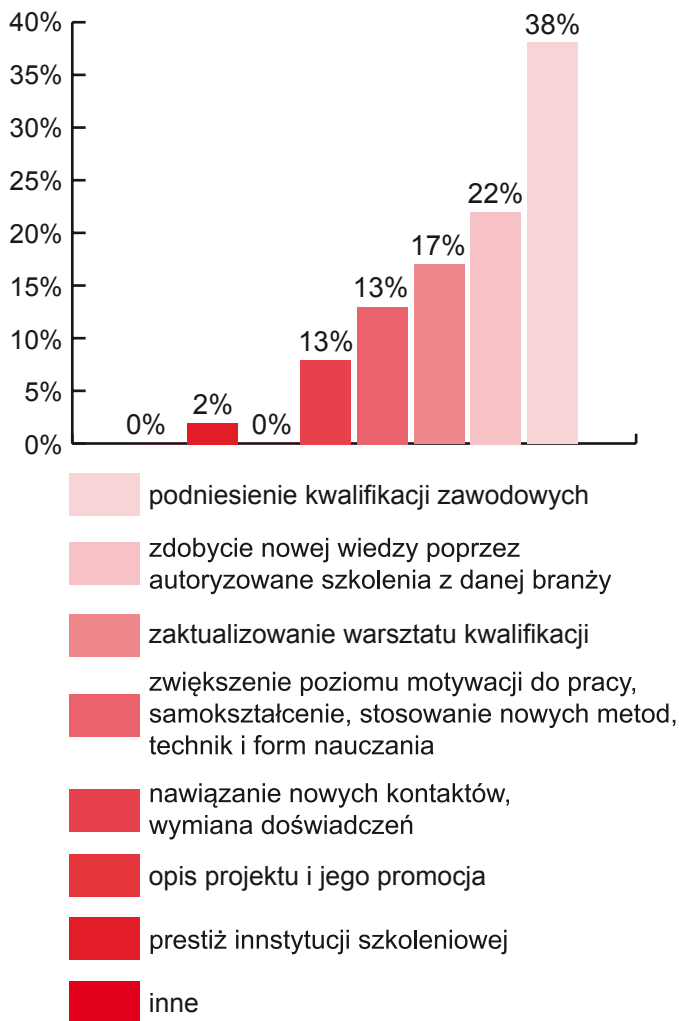
Rysunek 3. Źródła pozyskania informacji o projekcie

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ewaluacyjnych

Powody, które skłoniły nauczycieli do wzięcia udziału w projekcie, były bardzo zróżnicowane. Analizę przyczyn determinujących chęć wzięcia udziału w projekcie ukazuje rysunek nr 4.

Rysunek 4. Motywacja uczestników do udziału w projekcie

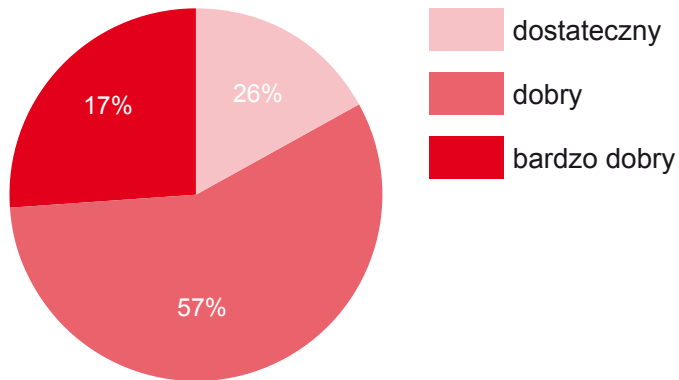

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ewaluacyjnych

Analiza zaprezentowanych danych na rysunku ukazuje, że dla 53 osób (38%) projekt wiązał się z podniesieniem kwalifikacji zawodowych, 31 osób (22%) oczekiwało zdobycia nowej wiedzy dzięki uczestnictwu w autoryzowanych szkoleniach ze swojej branży. Natomiast 24 osoby (17%) widziały w uczestnictwie w projekcie możliwość zaktualizowania warsztatu swoich kwalifikacji. Z kolei dla 19 osób (14%) uczestnictwo w projekcie dawało możliwość zwiększenia poziomu własnej motywacji do pracy, samokształcenia, stosowania nowych metod, technik i form nauczania. 11 osób (8%) upatrywało szansę na nawiązanie nowych kontaktów oraz wymianę doświadczeń zawodowych. Trzy osoby (2%) zdecydowały się na uczestnictwo w projekcie z uwagi na prestiż, jaki posiada instytucja przeprowadzająca szkolenia. Żadna z osób wśród powodów, które zadecydowały o jej uczestnictwie w projekcie, nie wymieniła opisu projektu ani jego

promocji. Należy zaznaczyć, iż w ramach udzielania odpowiedzi na to pytanie możliwe było wskazanie więcej niż jednej odpowiedzi.

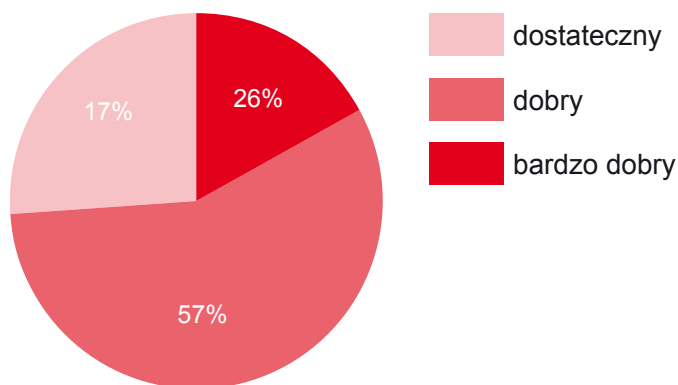
Poziom samooceny własnych umiejętności i kompetencji uczestników projektu był różny. Zdecydowana większość, bo aż 40 nauczycieli (57%), oceniło swój poziom jako dobry, 18 osób (26%) dostatecznie, natomiast 12 osób przyporządkowało sobie ocenę bardzo dobrą (17%). Poziom samooceny uczestników projektu prezentuje rysunek nr 5.

Rysunek 5. Poziom samooceny uczestników

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ewaluacyjnych

Oceniając własny poziom kreatywności uczestnicy projektu wykazali, że dla 40 osób (57%) jest on na dobrym poziomie, dla 12 osób na dostatecznym (17%), a w przypadku 18 osób jest on bardzo dobry (26%). Ocenę poziomu kreatywności uczestników projektu prezentuje rysunek nr 6.

Rysunek 6. Ocena poziomu kreatywności uczestników

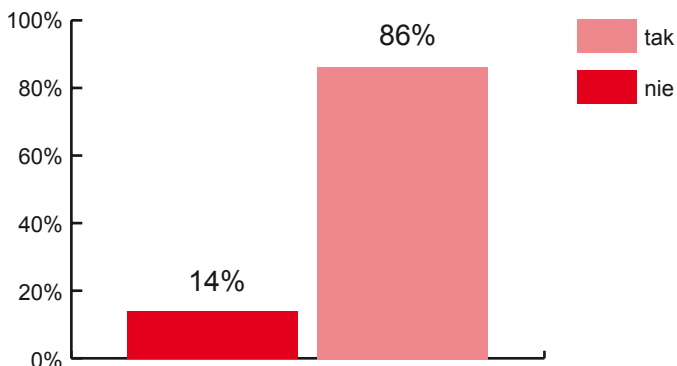
Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ewaluacyjnych

Nauczyciele biorący udział w projekcie stwierdzili, iż stale podnoszą swoje kwalifikacje zawodowe poprzez udział w różnego rodzaju szkoleniach specjalistycznych. Dla 86% uczestników (60 osób) projekt okazał się już kolejnym szkoleniem przyczyniającym się do doskonalenia swojego warsztatu zawodowego, natomiast dla 14% uczestników (10 osób) projekt był pierwszą okazją zdobywania poszerzonej wiedzy praktycz-

no-teoretycznej. Udział uczestników w szkoleniach podnoszących kwalifikacje zawodowe przedstawia rysunek nr 7.

Rysunek 7. Udział uczestników projektu w szkoleniach podnoszących kwalifikacje zawodowe

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ewaluacyjnych

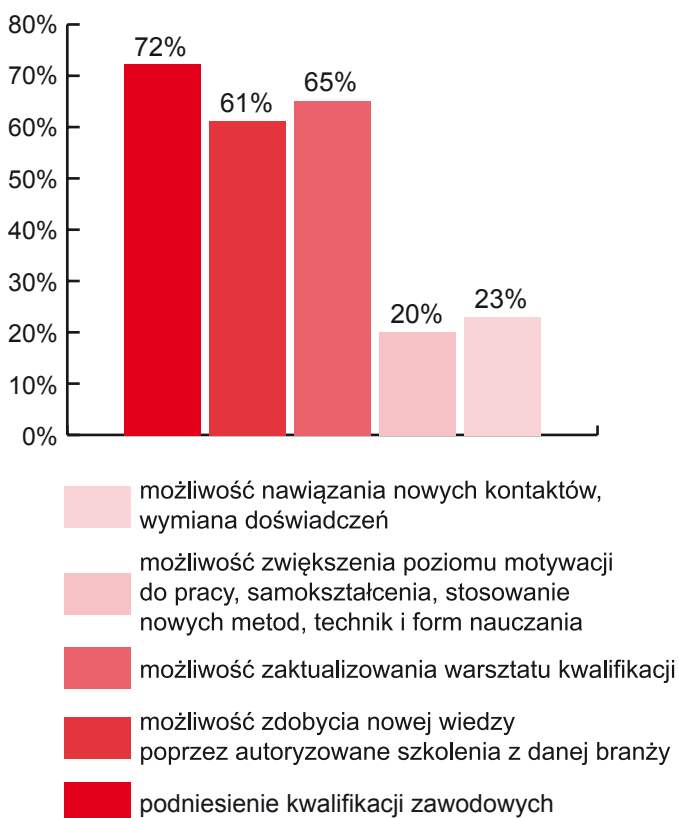
Fakt ten potwierdza, iż realizacja projektu NJKZ była potrzebną inicjatywą. Cieszyła się zainteresowaniem zarówno wśród nauczycieli, którzy po raz pierwszy pragnęli doskonalić swoje praktyczne umiejętności i kompetencje,

jak również tych, którzy po raz kolejny wzięli udział w szkoleniach specjalistycznych.

Udział nauczycieli w projekcie wiązał się z różnymi ich oczekiwaniami. Dla większości z nich (50 osób – 72%) projekt powinien być przyczynić się do podniesienia kwalifikacji zawodowych, 45 osób (65%) oczekiwało na zaktualizowanie warsztatu swoich kwalifikacji. Podobnie 42 osoby (61%) wierzyło, iż udział w autoryzowanych szkoleniach prowadzonych z zakresu tematyki ekonomiczno-administracyjnej zaowocuje zdobyciem nowej wiedzy. Dla 16 osób (23%) projekt oznaczał możliwość nawiązania nowych kontaktów i wymiany doświadczeń, a dla 14 osób (20%) podniesienie poziomu motywacji do pracy, samokształcenia, stosowania nowych metod, technik i form nauczania. Udzielając odpowiedzi na pytanie uczestnicy projektu mogli zaznaczyć więcej

niż jedną odpowiedź. Oczekiwania uczestników wobec projektu przedstawia rysunek nr 8.

Rysunek 8. *Oczekiwania uczestników wobec projektu*

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ewaluacyjnych

Na kolejnym rysunku (nr 9) przedstawiono obawy, jakie towarzyszyły uczestnikom projektu.

Rysunek 9. Obawy uczestników projektu wobec udziałów w projekcie

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ewaluacyjnych

Dla zdecydowanej większości nauczycieli uczestnictwo w projekcie nie wiązało się z występowaniem jakichkolwiek obaw (36 osób – 52%). Jednak 21 osób obawiało się, iż nie podoła obowiązkom wynikającym z uczestnictwa w szkoleniach, co stanowi 30% wszystkich uczestników projektu. W przypadku 9 osób (13%) istniała obawa, iż nie zdadzą testów kończących szkolenia specjalistyczne. Tylko 6 osób (9%) wskazało na ryzyko braku motywacji do uczestniczenia w praktykach, a trzy osoby (4%) na brak motywacji do uczestniczenia w zajęciach szkoleniowych. Pozostałe trzy osoby (4%) wskazały na inne obawy, lecz nie dokonały ich wyszczególnienia. Odpowiadając na pytanie dotyczące obaw, uczestnicy projektu mogli wskazać na więcej niż jedną odpowiedź.

4.

SZKOLENIA TEORETYCZNE

4.1 Tematyka szkoleń

Uczestnicy projektu 2-tygodniowe praktyki poprzedzili udziałem w specjalistycznych szkoleniach związanych z branżą ekonomiczno-administracyjną. Obejmowały one dwa szkolenia w wymiarze łącznie 50 godzin:

- *Rachunkowość w systemach klasy ERP Microsoft Dynamics,*
- *Technologie OLAP i BI w analityce finansowej.*

Szkolenia teoretyczne dla nauczycieli z branży ekonomiczno-administracyjnej odbyły się w 7 grupach, w których udział wzięło łącznie 70 osób,

w tym 64 kobiety i 6 mężczyzn. Uczestnicy szkoleń w ramach projektu NJKZ otrzymali dwa skrypty: ***Rachunkowość w systemach klasy ERP Microsoft Dynamics*** i ***Technologie OLAP i BI w analityce finansowej***, a także trzy podręczniki branżowe:

- ***Podstawy ekonomii***, R. Milewski, E. Kwiatkowski (red.), Wyd. PWN, Warszawa 2013,
- ***Podstawy ekonomii. Ćwiczenia i zadania***, R. Milewski, E. Kwiatkowski (red.), Wyd. PWN, Warszawa 2012,
- ***Makro- i mikroekonomia. Podstawowe problemy***, S. Marciniak (red.), Wyd. PWN, Warszawa 2005.

Szkolenie ***Rachunkowość w systemach klasy ERP Microsoft Dynamics*** obejmowało 25 godzin dydaktycznych i składało się z następujących tematów:

1. Obsługa funkcjonalności zarządzania finansowego ze szczególnym uwzględnieniem emisji dokumentów i sprawozdań (5 godz.):
  - metody analizy danych systemu,
  - używanie raportów systemowych,
  - zastosowanie kreatora raportów.
2. Używanie profili księgowania (8 godz.):
  - użycie wymiarów finansowych,
  - zastosowanie automatycznych alokacji,
  - ustawienia grup księgowania i ich wpływ na ewidencję w modułach funkcjonalnych,
  - zasady księgowania przy użyciu arkuszy,
  - zastosowanie profili księgowania w charakterze kontroli poprawności ewidencji w księgach rachunkowych.
3. Zrozumienie sposobu, w jaki powiązane moduły generują transakcje w Księdze Głównej (8 godz.):
  - objaśnienie modułowej budowy aplikacji,

- prezentacja kluczowych modułów systemu,
  - księgowania magazynu z użyciem modułu „Zarządzania zapasami”,
  - ewidencja zakupów oraz rozrachunków z dostawcami,
  - realizacja sprzedaży z zarządzaniem należnościami od odbiorców,
  - księgowanie i rozliczanie produkcji.
4. Wykorzystanie elementów specyficznie polskiej funkcjonalności, np. kasy, banki, dokumenty SAD, tworzenie dokumentów VAT 7, CIT 2, F01, bilans, rachunek wyników, praca z płatnościami, obsługa funkcjonalności do środków trwałych, finansowe zamknięcie roku (4 godz.):
- księgowanie operacji kasowych i bankowych,
  - ewidencja środków trwałych,
  - zamknięcie okresu,
  - sprawozdawczość podatkowa i finansowa.

Szkolenie **Technologie OLAP i BI w analityce finansowej** obejmowało 25 godzin dydaktycznych i składało się z następujących obszarów:

1. Sprawozdawczość finansowa w Microsoft Dynamics (5 godz.):
  - omówienie „Planu kont”,
  - raporty systemowe,
  - generator raportów.
2. Tworzenie zestawień finansowych (5 godz.):
  - omówienie kreatora raportów,
  - raport odbiorców,
  - raport transakcji odbiorców,
  - raport towarów,
  - raport transakcji dostawców.
3. Korzystanie z budżetów i narzędzi do kontroli płynności finansowej (5 godz.):
  - tworzenie projektów,
  - tworzenie budżetów,
  - rejestracja linii.

4. Praca z wieloma firmami (5 godz.):

- konfiguracja punktów końcowych,
- konfiguracja odbiorców,
- konfiguracja towarów,
- księgowanie zamówień.

5. Zastosowanie nowoczesnych narzędzi Business Intelligence do tworzenia wielowymiarowych analiz, m.in. wykorzystujących technologię OLAP (5 godz.):

- podłączenie do bazy OLAP,
- analiza sprzedaży,
- analiza transakcji,
- podłączenie i analiza Ledger Cube.

W trakcie trwania szkoleń teoretycznych, a także po ich zakończeniu, uczestnicy mieli możliwość korzystania z platformy e-learningowej.

Rysunek 10. Platforma edukacyjna

Na platformie zamieszczone zostały ścieżki dydaktyczne z dziedzin i szkoleń z zakresu branży ekonomiczno-administracyjnej. Materiały te stanowią rozwinięcie każdego tematu podejmowanego w ramach szkoleń: *Rachunkowość w systemach klasy ERP Microsoft Dynamics* oraz *Technologie OLAP i BI w analizie finansowej*.

Każdy kurs obejmował elementy audio, video, animacje flash, a także teksty i quizy, które mogły

być wykorzystywane przez uczestników projektu do sprawdzania swojej wiedzy. Dodatkowo ujęto także wiele interaktywnych elementów, takich jak: obrazki, dźwięk, załączniki, strony .html, bibliotekę linków, a także słownik pojęć i agendę szkolenia. Dzienny dostęp do platformy e-learningowej zaprezentowano na rysunku nr 11.

Rysunek 11. Dzienny dostęp do platformy e-learningowej.

Logins (Dzień)			
Niedziela		158	10,1%
Poniedziałek		283	18,1%
Wtorek		253	16,2%
Środa		264	16,9%
Czwartek		290	18,6%
Piątek		233	14,9%
Sobota		80	5,1%
		całkowita: 1.561	

Analizując okres trwania projektu, najbardziej intensywnie uczestnicy korzystali z platformy edukacyjnej w dni powszednie (w poniedziałki i czwartki), kiedy to grupa docelowa respondentów była najliczniejsza.

Intensywność korzystania z zasobów platformy przedstawia zamieszczony poniżej godzinowy rozkład logowania uczestników.

BRANŻA EKONOMICZNO-ADMINISTRACYJNA**Rysunek 12. Godzinowa intensywność korzystania z platformy**

00		22	1,4%
01		5	0,3%
03		1	0,1%
04		1	0,1%
05		2	0,1%
06		15	1,0%
07		16	1,0%
08		115	7,4%
09		131	8,4%
10		124	7,9%
11		124	7,9%
12		118	7,6%
13		128	8,2%
14		135	8,6%
15		140	9,0%
16		55	3,5%
17		50	3,2%
18		48	3,1%
19		69	4,4%
20		85	5,4%
21		77	4,9%
22		65	4,2%
23		35	2,2%

całkowita: 1.561

Platforma e-learningowa stanowiła doskonały portal wymiany informacji i wiedzy pomiędzy uczestnikami projektu oraz pracodawcami i będzie dostępna także po zakończeniu projektu, jeszcze przez dwa lata.

4.2 Efekty szkoleń teoretycznych

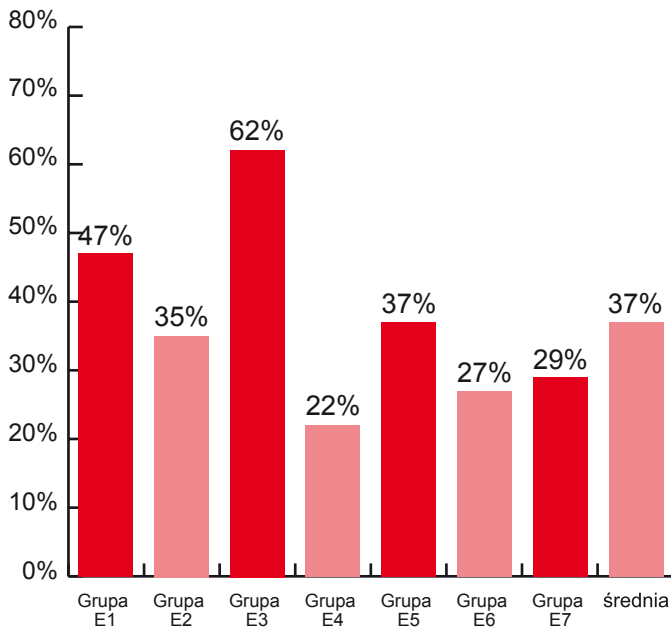
Realizacja szkoleń teoretycznych z tematyki ekonomiczno-administracyjnej z udziałem nauczycieli przedmiotów zawodowych – uczestników projektu „Nowa jakość kształcenia zawodowego” z zakresu rachunkowości i nowoczesnych technologii stosowanych w analityce finansowej, przyczyniła się do podniesienia ich wiedzy.

Rysunek nr 13 przedstawia procentowy przyrost wiedzy po zrealizowaniu szkoleń teoretycznych w poszczególnych grupach szkoleniowych.

Analiza ankiet wypełnianych przez uczestników projektu po odbytych szkoleniach dowodzi, iż wzrost wiedzy dla poszczególnych grup był dosyć zróżnicowany. Największy przyrost wiedzy i umiejętności odnotowany został w grupach E3 (62%) oraz E1 (47%). Najmniejszy natomiast wystąpił w grupach E4 (22%), E6 (27%) i E7 (29%). Średni przyrost wiedzy dla wszystkich siedmiu grup szkoleniowych z branży ekonomiczno-administracyjnej wyniósł 37%.

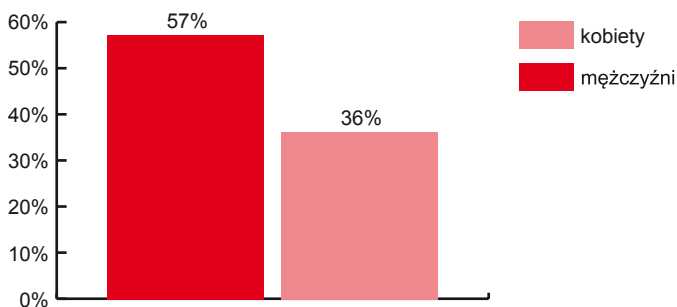
Rysunek 13. Procentowy przyrost wiedzy po realizacji szkoleń teoretycznych w poszczególnych grupach szkoleniowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ewaluacyjnych

Z kolei przyrost wiedzy w podziale na płeć (kobiety i mężczyźni) prezentuje rysunek nr 14.

Rysunek 14. Procentowy przyrost wiedzy po realizacji szkoleń teoretycznych według podziału na płeć

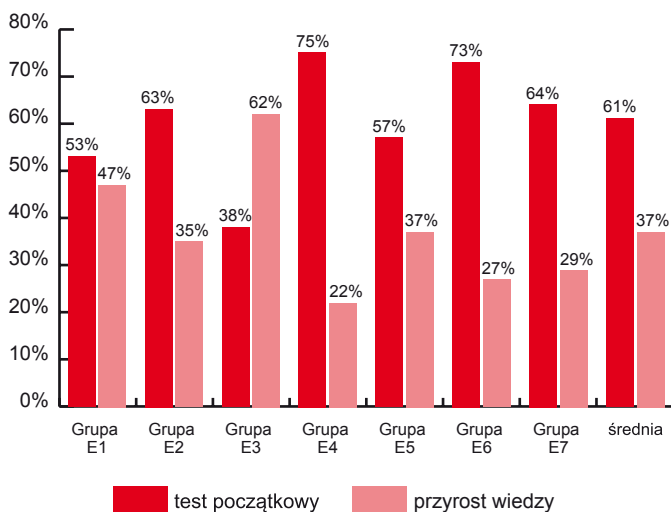
Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ewaluacyjnych

Przyrost wiedzy po realizacji szkoleń teoretycznych według podziału na płeć był także zróżnicowany. W przypadku mężczyzn był on zdecydowanie wyższy i wyniósł 57%, natomiast dla kobiet oznaczał wzrost wiedzy średnio o 36%.

Rysunek nr 15 przedstawia łączne zestawienie wyników osiągniętych przez uczestników projektu w podziale na 7 grup przed przystąpieniem do szkoleń teoretycznych oraz przyrost wiedzy

po ich ukończeniu.

Rysunek 15. Wyniki testu początkowego i przyrost wiedzy po realizacji szkoleń teoretycznych w poszczególnych grupach szkoleniowych

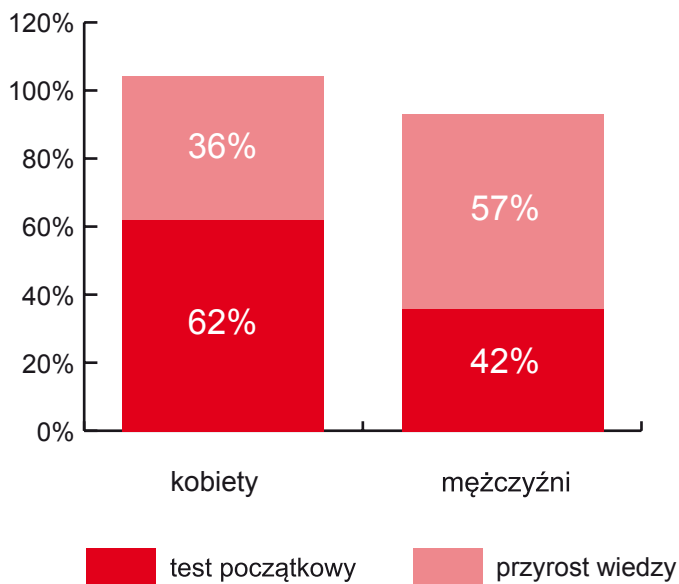
Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ewaluacyjnych

Z analizy danych wynika, iż przed przystąpieniem do szkoleń teoretycznych większość uczestników poszczególnych grup dysponowała średnią znajomością zagadnień branżowych. Poziom ich wiedzy oscylował w przedziale 50%-70%.

Średnia liczba punktów z testu początkowego wynosiła 61% dla wszystkich grup. Po ukończeniu kursu trzy grupy uczestników opanowały wiedzę w zakresie maksymalnym (100%), pozostałe grupy osiągnęły wynik w przedziale 93%-98%. Średni przyrost wiedzy dla wszystkich grup wyniósł 37%.

Analizując te wyniki, również według podziału na płeć, należy zauważyć, że uczestniczące w projekcie kobiety dysponowały wyższą znajomością zagadnień teoretycznych i osiągnęły wynik na teście początkowym na poziomie 62%. Natomiast w przypadku mężczyzn, wynik ten wynosił 42%. Z kolei wyższy przyrost wiedzy odnotowany został w grupie mężczyzn, osiągając poziom 57%, w grupie kobiet wiedza wzrosła o 36%. Obie grupy osiągnęły wynik końcowy testu bliski maksymalnemu, dla kobiet wyniósł on 98%, a dla mężczyzn 99%. Dane te zaprezentowano na rysunku nr 16.

Rysunek 16. Wyniki testu początkowego i przyrost wiedzy po realizacji szkoleń teoretycznych według podziału na płeć

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ewaluacyjnych

Podsumowując szkolenia teoretyczne należy podkreślić wysoką skuteczność procesu przekazywania wiedzy przez wykładowców. Średni poziom wiedzy uczestników projektu przed przystąpieniem do szkolenia wynosił 61%,

a po jego ukończeniu kształtował się na poziomie 98%, osiągając prawie maksymalny poziom. Świadczy to o wysokim średnim przyroście punktów w wyniku uczestnictwa w szkoleniach, który kształtował się na poziomie 37%.

5.

PRAKTYKI ZAWODOWE

5.1 Tematyka praktyk nauczycieli

Praktyki zawodowe w ramach projektu „Nowa jakość kształcenia zawodowego” trwały przez okres dwóch tygodni i łącznie objęły 80 godzin zajęć praktycznych w przedsiębiorstwach/instytucjach branży ekonomiczno-administracyjnej.

Praktyki zawodowe zostały zrealizowane zgodnie z opracowanym w ramach projektu *Programem praktyk w przedsiębiorstwach dla nauczycieli szkół zawodowych publicznych i niepublicznych (ponadgimnazjalnych), szkół specjalnych w przedsiębiorstwach branży ekonomiczno-administracyjnej.*

Program praktyk jest zgodny z zagadnieniami, celami i efektami kształcenia zawartymi w Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2012 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach (Dz.U. 2012 poz. 184), realizowanymi w szkołach od dnia 1. września 2012 r.

Program praktyk zawiera dwie główne części: założenia do programu praktyk oraz realizację programu praktyk. Założenia do programu praktyk obejmują m.in. podstawy organizacyjne i metodyczne programu praktyk wraz z ustaleniem powiązań praktyk z podstawą programową oraz określeniem czasu potrzebnego na realizację poszczególnych zadań. Część obejmująca realizację programu praktyk zawiera profil kompetencji uczestnika praktyki zawodowej, ramowy plan realizacji praktyki, a także opracowaną w tym celu mapę dydaktyczną, ukazującą powiązania

pomiędzy zadaniami wraz z kolejnością ich wykonania. W sposób szczegółowy została przedstawiona charakterystyka poszczególnych zadań realizowanych w ramach projektu.

Praktyki zawodowe dla nauczycieli praktycznej nauki zawodu w ramach projektu „Nowa jakość kształcenia zawodowego” zostały zorganizowane w celu:

1. Zmniejszenia dysproporcji w rozwoju systemu edukacji i gospodarki poprzez wykorzystanie nowoczesnych technologii w szkołach zawodowych i rozwój kompetencji zawodowych odpowiadających pracodawcom, a tym samym podniesienia przez nauczycieli i instruktorów praktycznej nauki zawodu wiedzy z zakresu nowych technologii stosowanych w przedsiębiorstwach.
2. Podniesienia kompetencji zawodowych

nauczycieli/instruktorów praktycznej nauki zawodu kształcących w branży ekonomiczno-administracyjnej i doskonalenia wiedzy z zakresu funkcjonowania różnych obszarów przedsiębiorstwa.

3. Zapoznania się nauczycieli z faktycznymi oczekiwaniami i wymogami pracodawców oraz organizacją pracy w przedsiębiorstwie.

Oczekiwany efektami założonymi w *Programie praktyk* dla nauczycieli przedmiotów zawodowych/instruktorów praktycznej nauki zawodu i szkół kształcących w branży ekonomiczno-administracyjnej były:

1. Utrwalenie i zweryfikowanie posiadanej wiedzy branżowej.
2. Nabycie praktycznych umiejętności funkcjonowania w otoczeniu biznesowym.
3. Unowocześnienie, zaktualizowanie wiedzy doty-

- częściej użytkowych programów komputerowych.
4. Poznanie rzeczywistych warunków pracy.
  5. Zwiększenie motywacji do pracy.
  6. Poprawa jakości kształcenia w oparciu o poznane nowoczesnych technologii i wdrażanie nowych metod nauczania.
  7. Zdobywanie praktycznych umiejętności przystosowujących uczniów do aktualnych wymagań rynku pracy.
  8. Budowanie własnego wizerunku oraz wzmocnienie autorytetu zawodowego nauczyciela w pracy dydaktycznej.
  9. Budowanie pozytywnego wizerunku szkoły.
  10. Nawiązanie i utrzymanie partnerskiej współpracy między szkołą a przedsiębiorstwem.
  11. Wymiana doświadczeń z pozostałymi uczestnikami praktyk.

Projekt zakładał, iż rezultatami wynikającymi z realizacji praktyk zawodowych przez nauczycieli/ instruktorów praktycznej nauki zawodu będą:

1. Poznanie kompetencji pożądanых na rynku pracy, wpływających na zwiększenie praktyczności i jakości kształcenia.
2. Przekazanie wiedzy uczniom, przyczyniając się do wzrostu konkurencyjności uczniów/ absolwentów na rynku pracy.
3. Dokonanie syntezy wiedzy teoretycznej z umiejętnościami praktycznymi i cechami osobowościowymi.
4. Uaktualnienie wiedzy z zakresu technologii stosowanych w przedsiębiorstwach.
5. Zwiększenie świadomości biznesowej w oparciu o stosowane rozwiązania systemowe, zastosowane programy użytkowe i różnorodne narzędzia pracy.
6. Wykorzystanie dwustronnego przepływu wie-

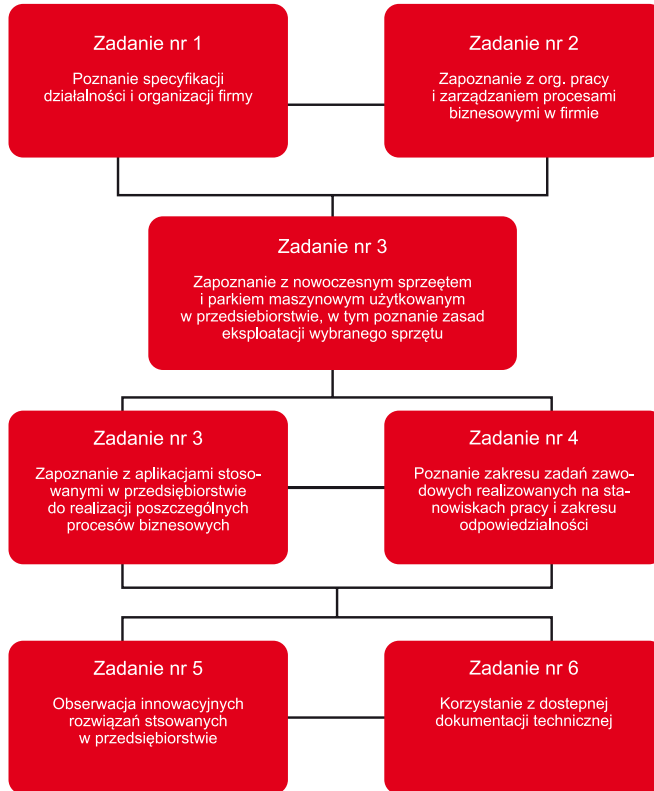
dzy w relacjach nauczyciel-przedsiębiorca.

7. Promowanie przykładów dobrych praktyk poznanych w przedsiębiorstwie.
8. Stosowanie innowacyjnych metod i technik nauczania w pracy nauczyciela.

W trakcie odbywania praktyk zawodowych każdemu nauczycielowi został przydzielony opiekun praktyk, który był odpowiedzialny za nadzorowanie wykonywanych przez nauczyciela zadań, wynikających z programu praktyk.

Schemat realizacji poszczególnych zadań w ramach praktyki zawodowej prezentuje poniższy schemat.

Schemat 1. Realizacji zadań w ramach praktyk zawodowych

Realizacja praktyki zawodowej odbywała się według ramowego planu uwzględniającego następujące zadania:

1. Poznanie specyfiki działalności i organizacji przedsiębiorstwa.

2. Zapoznanie z organizacją pracy i zarządzaniem procesami biznesowymi w przedsiębiorstwie.
3. Zapoznanie z nowoczesnym sprzętem i parkiem maszynowym, użytkowanym w przedsiębiorstwie, w tym poznanie zasad eksploatacji wybranego sprzętu.
4. Zapoznanie z aplikacjami stosowanymi w zarządzaniu przedsiębiorstwem w realizacji poszczególnych procesów.
5. Obserwacja innowacyjnych rozwiązań stosowanych w przedsiębiorstwie.
6. Korzystanie z dostępnej dokumentacji technicznej.
7. Poznanie zakresu zadań zawodowych realizowanych na wybranych stanowiskach pracy oraz zakresu odpowiedzialności.
8. Możliwości zastosowania w zakładzie pracy umiejętności nabytych podczas szkoleń specjalistycznych zrealizowanych w ramach projektu.

9. Współdziałanie w realizacji zadań specjalistycznych wykonywanych w przedsiębiorstwie.
10. Wykorzystanie technologii i narzędzi dostępnych w przedsiębiorstwie do indywidualnych potrzeb praktykanta, dostosowanych do możliwości przedsiębiorstwa.

5.2 Przedsiębiorstwa i instytucje przystępujące do projektu

Chęć współpracy w organizacji praktyk dla nauczycieli i instruktorów praktycznej nauki zawodu w branży ekonomiczno-administracyjnej zadeklarowało osiem przedsiębiorstw. Kryteria doboru przedsiębiorstw biorących udział w projekcie były następujące:

- posiadany park maszynowo-narzędziowy i jego nowoczesność,

- doświadczenie firmy – ocena dotychczasowego funkcjonowania,
- bliskość przedsiębiorstwa do miejsca zamieszkania i zatrudnienia nauczyciela.

Wykaz przedsiębiorstw i instytucji, w których odbywały się praktyki zawodowe dla branży ekonomiczno-administracyjnej przedstawia tabela nr 2:

Tabela 2. Przedsiębiorstwa i instytucje, w których odbywały się praktyki

Przedsiębiorstwo/ Instytucja	Dane teleadresowe
Biuro Usługi Finansowo-Księgowe Maciej Wołos	ul. 15 Sierpnia 11/1, 82-500 Kwidzyń
Fundacja Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych (FISE)	pl. Konstytucji 5, lok. 14, 00-657 Warszawa www.fise.org.pl

Personalservices24	ul. Anielewicza 27/103, 01-026 Warszawa <i>www.personalservices24.pl</i>
Przedsiębiorstwo Wielobranżowe Związku Gmin Ziemi Wieluńskiej „Lumen” Sp. z o.o.	ul. Traugutta 51, 98-300 Wieluń tel.: (43) 886-09-87
Stalgast Sp. z o.o.	ul. Staniewicka 5, 03-310 Warszawa <i>www.stalgast.com</i>
Telekomunikacja Związku Gmin Ziemi Wieluńskiej SA	Plac Legionów 1, 98-300 Wieluń <i>www.tzg.pl</i>
Partner XXI Sp. z o.o.	ul. Gierdziejewskiego 1, 02-495 Warszawa <i>www.partner21.pl</i>
„BUDEXPOL” Bukowski & Wspólnicy Spółka Komandytowa	Kalinówka 165, 21-040 Świdnik <i>www.budexpol.pl</i>
AGDO Biuro Rachunkowe	ul. Mełgiewska 2 20-209 Lublin <i>www.agdo.lublin.pl</i>

Biuro Usługi Finansowo-Księgowe Maciej Wołos, zlokalizowane w Kwidzynie, świadczy usługi w zakresie prowadzenia ewidencji ryczałtowej, ksiąg rachunkowych oraz podatkowych ksiąg przychodów i rozchodów wraz z wymaganymi ewidencjami podatkowymi (VAT, CIT). Ponadto, firma sporządza sprawozdania finansowe dla obsługiwanych podmiotów przewidziane w Ustawie o rachunkowości. Biuro oferuje także pełen zakres usług obejmujących prowadzenie dokumentacji kadrowej i płacowej, dokumentacji ZUS, sporządzanie rocznych zeznań podatkowych do Urzędu Skarbowego oraz deklaracji ZUS.

Fundacja Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych (FISE)⁶ – zajmuje się promowaniem i wspieraniem wszelkich działań zmierzających do: rozwijania przedsiębiorczości, podejmowania i umacniania

---

⁶ www.fise.org.pl

inicjatyw społecznych, gospodarczych i kulturalnych, tworzenia i rozwoju firm. Misją Fundacji jest podejmowanie wszelkich działań na rzecz wzrostu zatrudnienia poprzez upowszechnianie oraz włączanie do polityki publicznej rozwiązań pozwalających na skuteczniejszą aktywizację zawodową oraz rozwój form zatrudnienia. Realizując wiele projektów Fundacja podejmuje współpracę z administracją publiczną, zarówno na szczeblu krajowym, jak i lokalnym, przedsiębiorcami i innymi organizacjami.

Personalservices24⁷ – to Agencja Zatrudnienia specjalizująca się w rekrutacji i selekcji pracowników na różne stanowiska w Polsce i za granicą, m.in. na stanowiska związane z medycyną, transportem, gastronomią, informatyką. Agencja, poza specjalizacją w branży opieki nad

---

⁷www.personalservices24.pl

starszymi ludźmi, prowadzi również szkolenia językowe (kursy języka niemieckiego) i tematyczne z zakresu obsługi klienta, sprzedaży telefonicznej i bezpośredniej oraz komunikacji. Ponadto, nowością jest świadczenie usług z zakresu profesjonalnego przygotowywania dokumentów (CV i LM) w języku polskim i niemieckim.

Przedsiębiorstwo Wielobranżowe Związku Gmin Ziemi Wieluńskiej „Lumen” Sp. z o.o.

– przedmiotem działalności spółki od 1996 roku jest: wykonywanie instalacji elektrycznych, w tym wykonywanie konserwacji i modernizacji urządzeń oświetlenia drogowego i ulicznego, roboty związane z budową linii telekomunikacyjnych i elektroenergetycznych oraz wykonywanie pozostałych instalacji budowlanych.

Stalgast Sp. z o.o.⁸ – to rodzinna firma handlowo-usługowa, działająca na rynku HoReCa od 1990 roku. Jest liderem na rynku polskim wśród dostawców profesjonalnego sprzętu gastronomicznego do restauracji, barów, hoteli i firm cateringowych. Oferta firmy obejmuje szeroką gamę produktów uznanych światowych producentów. Zaopatruje klientów w Polsce i w Europie poprzez sieć lokalnych dystrybutorów.

Telekomunikacja Związku Gmin Ziemi Wieluńskiej SA⁹ – to dostawca usług telekomunikacyjnych dla dziewięciu gmin powiatu Wieluńskiego, Pajęczańskiego i Wieruszowskiego. Firma prowadzi działalność usługowo-handlową dla podmiotów krajowych zgodnie z zapisami statutu. Dla swoich odbiorców świadczy usługi w zakresie telefonii stacjonarnej, telefonii internetowej (VoIP), Inter-

---

⁸www.stalgast.com

⁹www.tzg.pl

netu (w sieci kablowej, jak i bezprzewodowej), sprzedaży oprogramowania antywirusowego oraz projektowania i instalacji monitoringu wizyjnego, a także pomoc serwisową.

Partner XXI Sp. z o.o.¹⁰ – jest to największa polska sieć handlowa działająca w branży papierniczo-biurowej. Firma zajmuje się kompleksową obsługą klientów biznesowych, zaopatrując ich w artykuły biurowe i urządzenia niezbędne do właściwego funkcjonowania biura. Działa od 1996 roku posiadając aktualnie siedemnastu partnerów w całej Polsce.

„BUDEXPOL” Bukowski & Wspólnicy Spółka Komandytowa¹¹

Jest to prywatne przedsiębiorstwo działające na rynku od 1998 roku. Specjalizuje się w wykony-

---

¹⁰www.partner21.pl

¹¹www.budexpol.pl

waniu elewacji, dociepleń budynków, konserwacji i remontach budowli zabytkowych, remontach i wykończeniu wnętrz. W ostatnim czasie spółka rozszerzyła swoją działalność w zakresie budowy i wykończenia wszystkich typów obiektów oraz stała się bezpośrednim importerem włoskich ceramicznych dachówek i ceramicznych systemów kominowych.

AGDO Biuro Rachunkowe¹²

Jest to licencjonowane biuro rachunkowe działające na terenie województwa lubelskiego. Firma zajmuje się prowadzeniem ksiąg handlowych, ewidencją w księdze przychodów i rozchodów, prowadzeniem ewidencji ryczałtowej, ewidencjami kadrowo-płacowymi, rozliczeniami wymaganymi przez ZUS, rejestracją nowych firm w US i ZUS. Świadczy także usługi w zakresie sporządzania

---

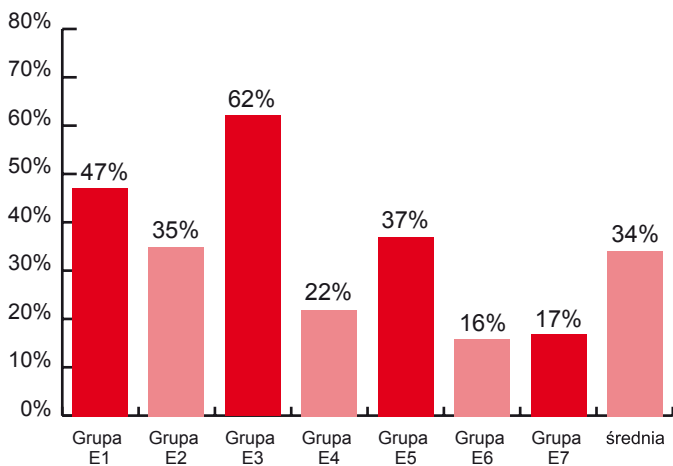
¹²www.agdo.lublin.pl

deklaracji podatkowych, sprawozdań finansowych i statycznych, przygotowuje analizy i prognozy finansowe. Biuro Rachunkowe obsługuje wszystkie podmioty gospodarcze bez względu na rozmiar i formę prawną.

5.3 Rezultaty praktyk

Podczas realizowanych praktyk uczestnicy projektu mieli okazję zweryfikować swoją wiedzę teoretyczną z aktualnymi rozwiązaniami praktycznymi, stosowanymi w przedsiębiorstwach. Zdobyte doświadczenie zaowocowało uzyskaniem dodatkowej wiedzy i umiejętności praktycznych. Analizę przyrostu wiedzy praktycznej po odbytych praktykach przedstawia rysunek nr 17.

Rysunek 17. Procentowy przyrost wiedzy po realizacji praktyk zawodowych w poszczególnych grupach szkoleniowych

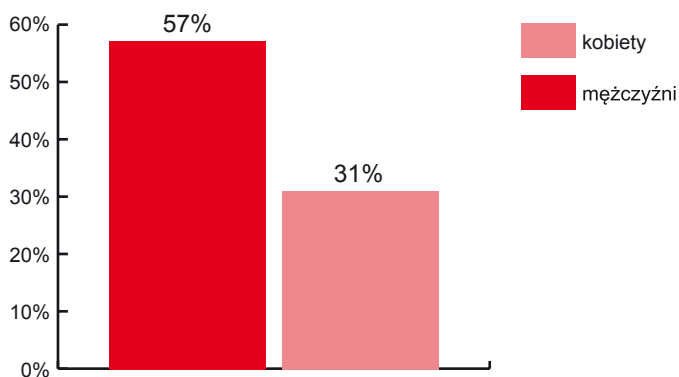
Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ewaluacyjnych

Przedstawione wyniki wskazują, że najwięcej umiejętności praktycznych w przedsiębiorstwach podczas realizowanych praktyk zdobyli uczestnicy projektu z grup E3 (62%) i E1 (47%). Najniższy przyrost wiedzy praktycznej uzyskali nauczyciele z grup E7 (17%) i E6 (16%). Natomiast średni przyrost wiedzy dla praktyk realizowanych w firmach branży ekonomiczno-administracyjnej dla

wszystkich grup wyniósł 34%. Dane te ukazują, iż praktyczne zastosowanie wiedzy teoretycznej przyczynia się do podniesienia kompetencji zawodowych nauczycieli.

Analizę przyrostu wiedzy praktycznej nauczycieli z podziałem na płeć w 7 siedmiu grupach szkoleniowych przedstawiono na rysunku nr 18.

Rysunek 18. Procentowy przyrost wiedzy po realizacji praktyk zawodowych według podziału na płeć

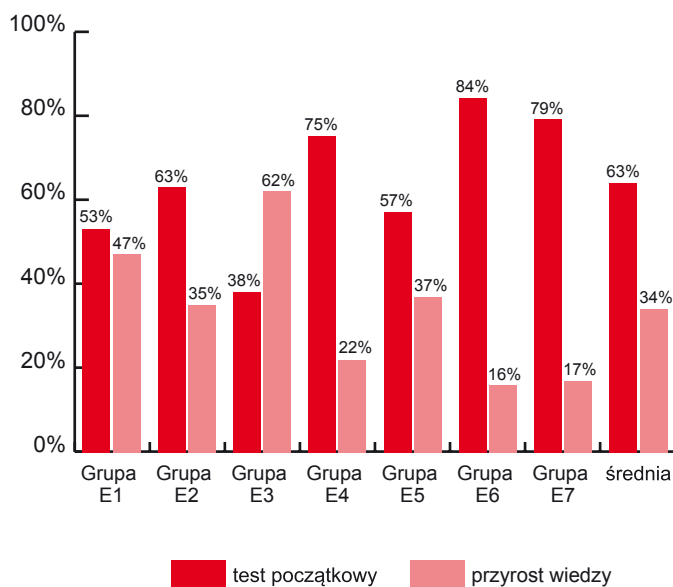
Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ewaluacyjnych

Analiza tych danych wskazuje na uzyskanie podobnych wyników, jak podczas realizacji szkoleń teoretycznych. W przypadku mężczyzn, przyrost wiedzy praktycznej po zrealizowanych praktykach wyniósł 57%, natomiast u kobiet stanowił średni wzrost o 31%. Wyniki te potwierdzają słuszność zrealizowanych praktyk zawodowych.

Zbiorne zestawienie wyników testu początkowego i przyrost wiedzy po realizacji praktyk zawodowych dla wszystkich grup branży ekonomiczno-administracyjnej ukazano na rysunku nr 19. Analiza danych wskazuje, iż poziom wiedzy praktycznej dla poszczególnych grup przed przystąpieniem do realizacji praktyk kształtował się w przedziale 53%-84%. Tylko w jednej grupie (E3) był on na dosyć niskim poziomie i wynosił 38%. Przyrost wiedzy po realizacji praktyk w trzech grupach osiągnął poziom maksymalny 100%, w pozosta-

tych grupach zawierał się w przedziale 94%-98%. Średni przyrost wiedzy praktycznej dla wszystkich grup szkoleniowych wyniósł 34%.

Rysunek 19. Wyniki testu początkowego i przyrost wiedzy po realizacji praktyk zawodowych w poszczególnych grupach szkoleniowych

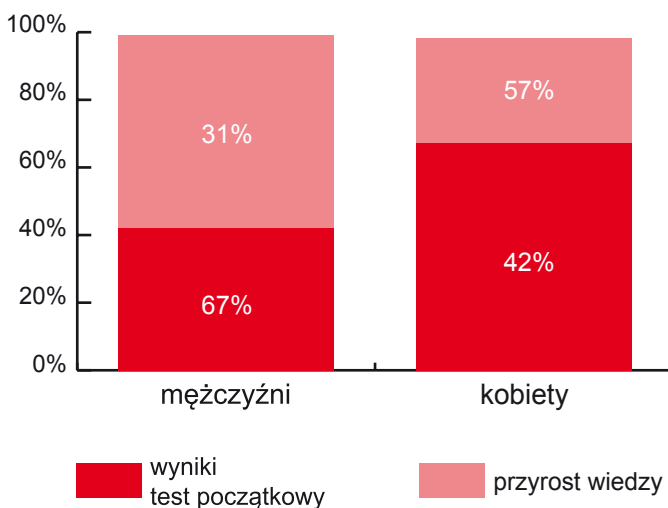

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ewaluacyjnych

Analizę tych danych według podziału na kobiety i mężczyzn przedstawia rysunek nr 20.

Przed realizacją praktyk zawodowych, poziom znajomości zagadnień praktycznych w przypadku kobiet osiągnął wynik 67%, a dla mężczyzn 42%. Natomiast średnia testu końcowego dla kobiet wynosiła 98%, dla mężczyzn zaś 99%.

Rysunek 20. Wyniki testu początkowego i przyrost wiedzy po realizacji praktyk zawodowych według podziału na płeć

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ewaluacyjnych

Zaprezentowane wyniki dowodzą, iż uczestnictwo w praktykach zawodowych przez nauczycieli zwiększyło znacznie poziom posiadanych przez nich umiejętności praktycznych.

6.

WIZYTY STUDYJNE

Projekt „Nowa jakość kształcenia zawodowego” umożliwił nauczycielom również realizację wizyt studyjnych w zagranicznych przedsiębiorstwach. Wizyty studyjne w zagranicznych firmach mają na celu zdobycie dodatkowych umiejętności i wiedzy przydatnych do pracy w zawodzie nauczyciela oraz wymianę doświadczeń i informacji w zakresie metod i technik kształcenia. Dodatkowo rozpowszechniają dobre praktyki, a także nawiązują i umacniają współpracę między szkołą a przedsiębiorstwem.

W ramach projektu „Nowa jakość kształcenia zawodowego” wizyty studyjne zrealizowało 15

uczestników projektów, którzy uzyskali najlepsze wyniki na testach końcowych szkoleń, z tego 7-osobowa grupa reprezentowała branżę ekonomiczno-administracyjną. W ramach wizyt studyjnych uczestnicy odwiedzili dwie firmy z branży ekonomiczno-administracyjnej:

- **Consejería de Economía, Innovación, Ciencia y Empleo, Avd Joaquina Eguaras Bldg nr 2, “Almanjayar”, 18 013 Granada, Hiszpania,**
- **BIC Granada, Parque Tecnológico de Ciencias de la Salud, c/Luis Amador 26, 18 014 Granada, Hiszpania.**

Consejería de Economía, Innovación, Ciencia y Empleo (Departament ds. Gospodarki, Innowacji, Nauki i Zatrudnienia) zlokalizowany jest w Granadzie. Głównymi obszarami działalności departamentu są:

- gospodarka – mechanizmy rozwoju społecznego i gospodarczego,
- rozwój przedsiębiorczości i innowacji – wspieranie rozwoju biznesu, zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstw i ich obecności na arenie międzynarodowej,
- przemysł i górnictwo – analizy dotyczące przemysłu i wydobywania, dialog społeczny,
- oferty pracy – analiza zatrudnienia, poprawa konkurencyjności na rynku pracy,
- ekonomia społeczna – doradztwo dla przedsiębiorców w zakresie prowadzenia przedsiębiorstwa społecznego,
- informatyka i telekomunikacja – inicjatywy dla branży ICT,
- bezpieczeństwo pracy,
- energia – wykorzystanie energii odnawialnej,
- badania i rozwój – wspieranie B + R oraz transfer wiedzy i technologii.

Departament ds. Gospodarki, Innowacji, Nauki i Zatrudnienia prowadzi także portal pośredniczący w zatrudnianiu osób (SAE) mający na celu ułatwienie dostępu obywateli do rynku pracy oraz poprawę kwalifikacji zawodowych bezrobotnych poprzez dostarczanie odpowiednich narzędzi do poszukiwania pracy, poradnictwo zawodowe oraz specjalistyczne szkolenia.

Drugą instytucją odwiedzoną w ramach wizyt studyjnych był **Parque Tecnológico de la Salud (PTS)**. Istotą utworzenia parku technologicznego jest wyodrębnienie zespołu nieruchomości wraz z infrastrukturą techniczną w celu dokonywania przepływu wiedzy i technologii między jednostkami naukowymi a przedsiębiorcami. Współpraca w Granadzie w ramach parku technologicznego odbywa się pomiędzy Uniwersytetem, szpitalem, grupą przedsiębiorców oraz Centrum Innowacji

Biznesowych. Wśród obszarów działalności parku wymieniane są: doradztwo, badania i ocena nowych projektów innowacyjnych, przygotowanie planów biznesowych, wspieranie zarządzania, tworzenie grup korporacji, a także definiowanie modelu biznesowego strategii „laboratorium dla rynku”.

Uczestnictwo w wizytach studyjnych przez nauczycieli praktycznej nauki zawodu okazało się bardzo interesującym i cennym doświadczeniem, co potwierdza opinia jednej z uczestniczek:

Realizacja wizyty studyjnej w ramach projektu Nowa jakość kształcenia zawodowego była dla mnie bardzo cenna. Podczas wyjazdu do Granady miałam okazję zapoznać się z funkcjonowaniem parku technologicznego jako inkubatora i akceleratora dla nowopowstających przedsiębiorstw.

Dowiedziałam się, iż jest on aktywnym uczestnikiem systemu sieciowego inkubatorów nie tylko w Hiszpanii, ale także na rynku europejskim. W toku spotkań i dyskusji odbywających się podczas wizyty studyjnej poznałam bariery tworzenia BIC oraz możliwości przeniesienia doświadczeń BIC do regionu lubelskiego. Dyskutowaliśmy o perspektywach współpracy bilateralnej, źródłach finansowania projektów badawczo-biznesowych, a także o roli przedsiębiorców w systemie. Dodatkowym atutem wizyty była możliwość poznania walorów turystycznych Hiszpanii. Przygotowanie wizyty studyjnej oraz jej jakość oceniam bardzo wysoko.

W ramach projektu NJKZ zrealizowane wizyty studyjne stanowiły doskonałą formą uzupełnienia realizacji dwutygodniowych programów praktyk w przedsiębiorstwach w danej branży. Kontakt z rzeczywistym środowiskiem pracy w firmach

stosujących innowacyjne rozwiązania produktowe, procesowe i organizacyjne umożliwił zaktualizowanie wiedzy, poznanie najnowszych technologii co w znaczącym stopniu może wpłynąć na modyfikację polskiego procesu kształcenia zawodowego. Poznanie nowoczesnych parków technologicznych występujących w branży ekonomiczno-administracyjnej stanowi odpowiedź na pilną potrzebę zmodernizowania szkolnictwa zawodowego, które musi zostać powiązane z potrzebami innowacyjnej i konkurencyjnej gospodarki opartej na wiedzy, z zastosowaniem nowoczesnych technologii.

7.

PORADNIK METODYCZNY

Jako jeden z efektów realizacji projektu powstał **„Poradnik metodyczny. Praktyczne wykorzystanie aplikacji na zajęciach kształcenia zawodowego”**, który stanowi kompilację wiedzy teoretycznej i praktycznej, pochodzącej z odbytych szkoleń i praktyk. W poradniku przedstawiono korzyści ze stosowania aplikacji komputerowych w zarządzaniu przedsiębiorstwem i finansami oraz propozycje wykorzystania aplikacji w kształceniu zawodowym (tzw. scenariusze zajęć). Przykładowe scenariusze zajęć dla zawodu technik rachunkowości i technik ekonomista zamieszczono poniżej w tabelach:

Tabela 3. Przykładowe zadanie dla zawodu technik rachunkowości

Zawód/symbol cyfrowy	Technik rachunkowości 431103
Nazwa/symbol kwalifikacji	A.36 Prowadzenie rachunkowości
Temat zajęć:	Księgowanie wybranych operacji gospodarczych w systemie MS Dynamics AX
Cel ogólny zajęć:	<p>Celem zajęć jest przekazanie wiedzy i umiejętności dotyczących księgowania wybranych operacji gospodarczych w systemie MS Dynamics AX.</p> <p>Efekt kształcenia: A.36.1.(8) przestrzega zasad funkcjonowania kont księgowych; A.36.1.(10) ewidencjonuje operacje bilansowe i wynikowe na kontach syntetycznych i analitycznych w różnych jednostkach; A.36.1.(15) poprawia błędy w dowodach księgowych i księgach rachunkowych; A.36.1.(18) stosuje oprogramowanie finansowo-księgowe.</p>

<p>Cele szczegółowe/ operacyjne zajęć:</p>	<p>Po zakończeniu zajęć uczeń/słuchacz będzie potrafił:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozróżnić narzędzia ewidencji zdarzeń gospodarczych w systemie MS Dynamics AX; • zastosować oprogramowanie MS Dynamics AX do ewidencji zdarzeń gospodarczych; • wykryć błędy w arkuszach księgowych przed wprowadzeniem operacji do ksiąg rachunkowych.
--	---

Tabela 4. Przykładowe zadanie dla zawodu technik ekonomista

Zawód/symbol cyfrowy	Technik ekonomista 331403
<p>Nazwa/symbol kwalifikacji</p>	<p>A.35. Planowanie i prowadzenie działalności w organizacji</p>
<p>Temat zajęć:</p>	<p>Analityka finansowa na podstawie danych systemu MS Dynamics AX z użyciem aplikacji MS Excel</p>

<p>Cel ogólny zajęć:</p>	<p>Celem zajęć jest przekazanie wiedzy i umiejętności dotyczących prowadzenia analiz ekonomicznych i finansowych na podstawie danych systemu MS Dynamics AX oraz za pomocą aplikacji MS Excel.</p> <p>Efekt kształcenia:</p> <p>A.35.3(2) przestrzega zasad i metod planowania;</p> <p>A.35.3(4) oblicza i interpretuje podstawowe miary oraz wskaźniki analizy ekonomicznej;</p> <p>A.35.3(6) przygotowuje informacje o wykonywaniu zadań organizacji niezbędne do analizy ekonomicznej i sprawozdawczości;</p> <p>A.35.3(8) przygotowuje, w różnych formach, prezentacje materiałów planistycznych i analitycznych;</p> <p>A.35.3(9) korzysta z programów komputerowych do obliczeń, analiz i sprawozdań oraz z systemu e-statystyki.</p>
--------------------------	---

<p>Cele szczegółowe/ operacyjne zajęć:</p>	<p>Po zakończeniu zajęć uczeń/słuchacz będzie potrafił:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zastosować aplikację MS Excel do przeprowadzania analiz ekonomicznych; • wybrać najbardziej skuteczny sposób przeprowadzenia analizy; • wyjaśnić sposób dojścia do uzyskanych wyników.
--	--

8.

OPINIE O PROJEKCIE

Uczestnicy projektu „Nowa jakość kształcenia zawodowego”: opiekunowie praktyk zawodowych w przedsiębiorstwach i nauczyciele biorący udział w specjalistycznych szkoleniach branżowych oraz praktykach zawodowych wyrazili swoje pozytywne opinie na temat projektu.

Wszyscy opiekunowie praktyk zawodowych realizowanych w przedsiębiorstwach branży ekonomiczno-administracyjnej, w których odbywały się praktyki, potwierdzili jednogłośnie, iż „Praktyka pozwoliła w znaczny sposób podnieść wiedzę praktyczną nauczycieli przydatną przede wszystkim do praktycznego przygotowania

zawodowego uczniów w szkołach gimnazjalnych”.

Poniżej przytoczono opinie opiekunów praktyk zawodowych:

Praktykanci uczestniczyli w wykonywaniu zadań praktycznych w rzeczywistych warunkach gospodarczych, podnosząc swoje kompetencje zawodowe. Nauczyciele wykorzystując w swojej pracy dydaktycznej dodatkowo uzyskane lub poziom kompetencji i kwalifikacji zawodowych młodzieży. Panie będą mogły jeszcze lepiej kształcić swoich uczniów zgodnie z zapotrzebowaniem pracodawców. Odbyte praktyki przyczynią się do wzrost poziomu wykładanych przedmiotów w aspekcie praktycznym.

**Alicja Giec opiekun praktyk
w firmie „Lumen” Sp. z o.o.**

Uważam, iż możliwość odbycia praktyk/staży w przedsiębiorstwach pozwoliła nauczycielom przede wszystkim doświadczyć perspektywy pracodawcy i popatrzeć na oczekiwania wobec kandydatów do pracy jego oczami. Nauczyciele biorący udział w projekcie mogli w praktyce zobaczyć, jakie bariery i potrzeby występują na drodze do skutecznego nauczania zawodu. Zwiększyła się ich świadomość i wiedza względem zmian zachodzących na rynku pracy. Zdobyta w ten sposób wiedza pomoże nauczycielom lepiej przygotować uczniów do wejścia na coraz trudniejszy rynek pracy. Dzięki tym doświadczeniom nauczycielom łatwiej będzie zmodyfikować własne plany nauczania, a także dobrać lepsze metody do celów kształcenia. Poszczególne osoby miały okazję doskonalić swoje kompetencje interpersonalne bezpośrednio w środowisku biznesowym.

***Agnieszka Łukasiewicz opiekun praktyk
w firmie „Personalservices24”***

Praktyki realizowane w ramach Projektu NJKZ, które odbyły się w firmie Stalgast Sp. z o. o. przebiegały bardzo sprawnie. Praktykanci mieli możliwość zapoznania się z systemem informatycznym klasy ERP II, specyfiką przedsiębiorstwa, jego funkcjonowaniem oraz z modernizacjami i informatyzacją, jaka jest w przedsiębiorstwie wprowadzana. Odbyte praktyki w mojej opinii pomogą w przyszłości w prowadzeniu zajęć dydaktycznych chociażby ze względu na praktyczną wiedzę zdobytą podczas praktyk.

***Karolina Maliszewska opiekun praktyk
w firmie „Stalgast” Sp. z o.o.***

Odbyte praktyki zawodowe dla nauczycieli stanowią gwarancję skutecznego kształcenia uczniów

w szkołach ponadgimnazjalnych o profilu ekonomicznym. Praktyki odbyte w naszym biurze pozwoliły w sposób praktyczny poznać zakres zadań zawodowych na wybranych stanowiskach pracy. Praktykanci w sposób wnikliwy i dociekliwy zapoznawali się z zakresem zadań realizowanych na stanowisku pracy księgowego i kadrowego. W sposób samodzielny uczestniczyli w pracach biura, dzięki temu swoją dużą wiedzę teoretyczną z zakresu rachunkowości, ekonomii, finansów i marketingu mogli wykorzystać w praktyce. Uczestniczyli nie tylko w pracach nad dokumentami źródłowymi, ale uczestniczyli w bezpośrednich kontaktach z klientami dokonując analizy form opodatkowania, analizy kosztów ponoszonych i maksymalizując zyski w jednostkach

Grażyna Dudzińska opiekun

praktyk w firmie

Usługi Finansowo-Księgowe Maciej Wołos

Obecnie coraz bardziej daje się odczuć brak nauczycieli o określonych specjalnościach zawodowych. Do szkół trafia zbyt mało absolwentów uczelni politechnicznych. Nauczyciel bez praktyki zawodowej jest dla swoich uczniów mało atrakcyjny, biorąc pod uwagę uposażenie młodego nauczyciela oraz perspektywę długiej ścieżki awansu zawodowego. Dlatego też dzięki odbywaniu praktyk realizowanych w ramach projektu NJKZ w renomowanych i dobrych zakładach pracy, nauczyciele mają możliwość łączenia teorii z praktyką, co przyczynia się do dobrego opanowania zawodu. Dzięki temu młodzież poznaje wymagania związane z zawodem, funkcjonowanie realnego zakładu pracy, wyraźnie motywujący wpływ praktyk na nauczanie przedmiotów zawodowych i wzrost zainteresowania zawodem dzięki możliwości wykonywania realnych rzeczy.

***Brygida Walacik opiekun praktyk w firmie
Telekomunikacja Związku Gmin Ziemi
Wieluńskiej SA***

W 2013 r. w Fundacji Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych miały miejsce praktyki dla grupy nauczycieli. Przebieg praktyk był zgodny z przyjętym wcześniej programem. Uczestnicy chętnie angażowali się i wykonywali zlecane im zadania oraz brali udział w zajęciach pozwalających im na zdobycie nowych doświadczeń. Jak podkreślali nauczyciele, udział w praktykach pozwolił im na zdobycie nowych umiejętności i praktyczną weryfikację posiadanej wiedzy. Uczestnicy odnieśli szereg korzyści związanych z poznaniem realnych procesów biznesowych, narzędzi administracyjnych oraz metod i sposobów zarządzania. Dzięki udziałowi w praktykach nauczyciele mieli możliwość podniesienia kompetencji pomocnych

w procesie kształcenia swoich uczniów. Jednocześnie dla pracowników naszej Fundacji możliwość kontaktu z pedagogami była również ciekawym i rozwijającym doświadczeniem.

Przemysław Kozak
opiekun praktyk w Fundacji Inicjatyw
Społeczno-Ekonomicznych

Podsumowaniem korzyści, jakie uzyskali nauczyciele uczestniczący w szkoleniach branżowych i praktykach zawodowych, są opinie uczestników projektu. Poniżej przytoczono opinie nauczycieli:

Projekt „Nowa jakość kształcenia zawodowego” był bardzo ciekawą i cenną propozycją edukacyjną skierowaną do nauczycieli branży ekonomicznej. Różnorodność działań podejmowanych w ramach projektu i racjonalne rozłożenie ich w czasie dało nam możliwość wykorzystania szerokiego

spektrum zaproponowanych zasobów. Stanowił on kreatywną ideę, która umiejętnie łączyła teorię z praktyką wraz ze zwiększającym się doświadczeniem uczestników. Aktywne zaangażowanie w ten projekt, nie tylko zwiększyło wiedzę, ale również umiejętności praktycznego jej zastosowania. Podnoszenie swoich umiejętności poprzez udział w projekcie, a następnie stosowanie zdobytych teorii w codziennym życiu przyczyniły się do wzrostu efektywności prowadzonych zajęć. Na podkreślenie zasługuje fakt iż formuła projektu spowodowała, że **nie był on traktowany w charakterze zadania jednostkowego, które trzeba zrealizować, ale stanowił wartościowe wyzwanie dydaktyczne**. Stworzył również warunki do wyzwolenia indywidualnych możliwości nauczycieli. W mojej ocenie realizacja „Projektu Nowa jakość kształcenia zawodowego” stanowiła dla nauczycieli branży ekonomicznej cenny element

w procesie zdobywania i aktualizacji nie tylko wiedzy, ale i umiejętności praktycznego działania.

mgr Joanna Śliżewska
nauczyciel, przewodnicząca Zespołu Przed-
miotów Zawodowych w Zespole Szkół nr 5
im. St. Kisielewskiego w Warszawie

Projekt „Nowa jakość kształcenia zawodowego”, w którym uczestniczyłam, oprócz solidnej podbudowy teoretycznej pomógł mi również w rozwiązywaniu problemów, z którymi spotykam się w codziennej pracy. Zdobyte wiadomości i umiejętności wzbogaciły moją wiedzę merytoryczną, udoskonaliły warsztat pracy i przyczyniły się do podniesienia jakości pracy szkoły. Projekt ten dał mi możliwość spotkania z innymi nauczycielami i wymiany doświadczeń. Udział w takiej formie doskonalenia zawodowego, gdzie przez praktykę można zgłębiać teorię, był dla mnie cen-

nym doświadczeniem. Otrzymane na szkoleniu materiały wykorzystałam w celu wzbogacenia i urozmaicenia własnych zajęć.

Paulina Orzech
Zespół Szkół im. Jana Śniadeckiego
w Wyszogrodzie

Udział w szkoleniach w ramach projektu „Nowa jakość kształcenia zawodowego” przyczynił się do podniesienia moich kompetencji praktycznych oraz poszerzenia wiedzy praktycznej. Poznałam nowe metody wykonywania swoich obowiązków, nauczyłam się nowych technik, które wykorzystam podczas prowadzenia lekcji (...). Ma to związek głównie z tym, że pracownicy, którzy rozwijają się, nabywają nowe kwalifikacje, zastosują je następnie w działaniu, co przekształci się w przyszłości na wyniki nauczania, uczniowie będą zachęceni do wcielania w życie innowacyjnych projektów

oraz większej kreatywności.

Marzena Mikulska

Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1

im. Bohaterów Westerplatte w Garwolinie

Udział w projekcie przyczynił się do podniesienia moich praktycznych kompetencji zawodowych. Dzięki praktykom w zakładach pracy poszerzyłam swoją wiedzę praktyczną. Udział w projekcie przyczyni się na pewno do lepszego przygotowania młodzieży do pracy zawodowej. Pozwoli na lepsze efekty kształcenia w zakresie kompetencji personalnych, społecznych, jak również umiejętności niezbędnych do prowadzenia działalności gospodarczej.

Aleksandra Kamińska

Zespół Szkół nr 1 w Wieluniu

Szkolenia prowadzone w formie ćwiczeń, na indywidualnych stanowiskach komputerowych były bardzo ciekawe. Zakres zagadnień obejmował poznanie ważniejszych obszarów nieznanego mi programu do rachunkowości. Zajęcia pozwoliły mi wykonać kilka typowych operacji z wykorzystaniem tego programu. Z kolei odbyte praktyki dały mi możliwość poznania zasad funkcjonowania firmy, jej metod pracy i obowiązujących w niej procedur. Mogłam porównać wiedzę teoretyczną z aspektem praktycznym. Doświadczenia te oraz wiedzę będę mogła wykorzystać za zajęciami z młodzieżą.

Ewa Flaga

Zespół Szkół CKU nr 2 Garwolin

Jestem bardzo zadowolona z uczestnictwa w projekcie „Nowa jakość kształcenia zawodowego”. Projekt dał mi szansę rozwoju zawodowego

i pokazał jak istotne jest podążanie za czymś nowym i doskonalenie swojego warsztatu pracy. Zajęcia były ciekawe i przydadzą się w mojej pracy nauczyciela.

Joanna Ziomka-Leś

Zespół Szkół nr 1 w Wieluniu

Należy zaznaczyć, iż wszystkie przytoczone opinie zarówno opiekunów praktyk, jak i nauczycieli potwierdzają, iż udział w projekcie „Nowa jakość kształcenia zawodowego” przyczynił się do ugruntowania i poszerzenia wiedzy teoretycznej oraz dał możliwość skonfrontowania wiedzy teoretycznej z aktualnymi rozwiązaniami praktycznymi stosowanymi w przedsiębiorstwach.

9.

WNIOSKI I REKOMENDACJE

Oceniając efekty realizacji projektu „Nowa jakość kształcenia zawodowego” można sformułować następujące wnioski:

Odpowiednio dopasowane teoretyczne szkolenia branżowe, skierowane do nauczycieli przedmiotów zawodowych, przyczyniły się do uzupełnienia i poszerzenia specjalistycznej wiedzy z zakresu branży ekonomiczno-administracyjnej. Szkolenia prowadzone przez praktyków gospodarczych dały nauczycielom możliwość przetestowania rozwiązań stosowanych w biznesie.

Rekomendacja:

należy organizować szkolenia specjalistyczne przeznaczone dla nauczycieli z zakresu rozwiązań stosowanych w branży ekonomiczno-administracyjnej. W miarę możliwości szkolenia te powinny być prowadzone przez specjalistów stosujących w przedsiębiorstwach prezentowane aplikacje.

Organizacja praktyk zawodowych miała na celu podniesienie przez nauczycieli/instruktorów praktycznej nauki zawodu wiedzy z zakresu nowych technologii stosowanych w przedsiębiorstwach.

Rekomendacja:

należy organizować praktyki zawodowe dla nauczycieli przedmiotów zawodowych/instruktorów praktycznej nauki zawodu w firmach funkcjonujących w danej branży.

Dzięki realizacji praktyk zawodowych w firmach nauczyciele będą doskonalić kompetencje i umiejętności praktyczne poszukiwane i zgodne z wymaganiami rynku pracy. Zapoznają się z nowoczesnymi technologiami i rozwiązaniami stosowanymi w praktyce gospodarczej, będą mieli okazję pracować na aktualnych programach użytkowych, wykorzystując różnorodne narzędzia pracy. Dodatkowo praktyki przyczynią się do poszerzenia wiedzy z zakresu funkcjonowania różnych obszarów oraz organizacji pracy w przedsiębiorstwie. Poprzez udział w praktykach nauczyciele poznają oczekiwania pracodawców, zaś pracodawcy sposób funkcjonowania szkół zawodowych. Efekt tej obopólnej wiedzy będzie stanowić istotny element zmiany systemu edukacji zawodowej i lepsze dopasowanie kierunków kształcenia do wymagań rynku pracy i gospodarki.

Dzięki zdobytym umiejętnościom podczas szkoleń teoretycznych oraz pozyskanemu doświadczeniu w trakcie udziału w praktykach zawodowych nauczyciele przyczynią się do podniesienia konkurencyjności uczniów szkół zawodowych do wejścia na wymagający rynek pracy. Doskonałym potwierdzeniem tego typu działań jest projekt „Nowa jakość kształcenia zawodowego”.

Pozytywny skutek odniosła też konfrontacja rozwiązań stosowanych w polskich przedsiębiorstwach z rozwiązaniami stosowanymi w przedsiębiorstwach zagranicznych, która była możliwa przez udział nauczycieli w wizycie studyjnej. Dzięki niej nauczyciele poznali specyfikę funkcjonowania innowacyjnych przedsiębiorstw.

Rekomendacja:

w miarę możliwości należy zorganizować wizyty studyjne nauczycieli do przedsiębiorstw branżowych w innych krajach Unii Europejskiej.

Podsumowując należy zaznaczyć, iż realizacja projektu „Nowa jakość kształcenia zawodowego” przyczyniła się do osiągnięcia wielu korzyści, zarówno przez nauczycieli przedmiotów zawodowych, szkoły, jak i przedsiębiorców uczestniczących w projekcie i aby te korzyści nie były jednorazowym epizodem zawodowym w pracy nauczycieli działania tego typu powinny być cyklicznie kontynuowane.

Dzięki udziałowi w Projekcie nauczyciele:

- dzięki odbytym szkoleniom uzyskali nową wiedzę z rachunkowości oraz technologii OLAP i BI,

- odbywając 2-tygodniowe praktyki uaktualnili swoją wiedzę praktyczną,
- zapoznali się z nowoczesną technologią, oprzyrządowaniem i rozwiązaniami organizacyjnymi stosowanymi w przedsiębiorstwach,
- zwiększyli swoją motywację do pracy, samokształcenia, wykorzystywania i zastosowania nowych metod i form nauczania,
- poszerzyli zakres swoich informacji praktycznych do przekazania uczniom szkół zawodowych,
- zdobyli nowe kontakty i wymienili doświadczenia,
- uzyskali możliwość podejścia do egzaminów VCC i zdobycia międzynarodowego certyfikatu.

Dla szkół udział w Projekcie oznaczał:

- zwiększenie kwalifikacji kadry pedagogicznej

w zakresie wykorzystywania nowoczesnych technologii oraz o zaktualizowanej wiedzy na ten temat,

- budowanie w środowisku potencjalnych pracodawców dla swoich absolwentów pozytywnego wizerunku szkoły, otwartej na nowe technologie, ściśle współpracującej z przedsiębiorstwami i posiadającej wyspecjalizowaną kadrę,
- nawiązanie i utrzymanie partnerskiej współpracy szkoła – przedsiębiorstwo w zakresie praktyk i warsztatów dla uczniów,
- pozyskanie możliwości organizacji praktyk dla uczniów,
- zmniejszenie bariery między biernym systemem edukacji, a dynamicznym rozwojem przedsiębiorstw.

Przedsiębiorcy poprzez udział w Projekcie uzyskali:

- zacieśnienie współpracy z sektorem szkolnictwa zawodowego,
- możliwość wpływania na program edukacji, co w konsekwencji wpłynie na kompetencje przyszłych kandydatów do pracy,
- promocję firmy dzięki umieszczeniu logo i informacji o firmie w publikacji ewaluacyjnej,
- przedstawienie firmy potencjalnym kandydatom do pracy,
- wizerunek firmy odpowiedzialnej społecznie, angażującej się w inicjatywy edukacyjne,
- dla opiekunów praktyk dodatkowe wynagrodzenie.

Uwzględniając rezultaty i korzyści projektu „Nowa jakość kształcenia zawodowego” można sformułować **zalecenia mające na celu podniesienie**

kompetencji i kwalifikacji zawodowych nauczycieli.

Po pierwsze, zacieśnienie współpracy między szkołami a przedsiębiorstwami zaowocuje dostosowaniem programów nauczania do wyzwań i wymagań rynku pracy podnoszących kompetencje i konkurencyjność uczniów. Po drugie, konieczne jest organizowanie praktyk dla nauczycieli w przedsiębiorstwach, aby mieli okazję na bieżąco poznawać nowoczesne rozwiązania i narzędzia biznesowe stosowane w praktyce. Po trzecie, widoczna jest potrzeba przeprowadzania szkoleń teoretycznych dla nauczycieli celem uzupełniania wiedzy teoretycznej z aktualnych i nowoczesnych rozwiązań biznesowych. Po czwarte, konieczne są wspólne działania przedsiębiorców i nauczycieli, mające na celu dobre przygotowanie programów praktyk

dla uczniów, spełniających oczekiwania zarówno szkoły, jak i pracodawców. Po piąte, istotne w tym zakresie jest także stworzenie wspólnej platformy wymiany informacji i doświadczeń pomiędzy szkołą a przedsiębiorstwem (portal internetowy, wspólne spotkania).

Praktyczne wdrożenie wymienionych zaleceń powinno się zatem opierać na współpracy między pracodawcami, szkołami i instytucjami szkoleniowymi.

Bibliografia i materiały źródłowe

1. Klim-Klimaszewska A., Podstawy edukacyjne na przełomie XX i XXI wieku w świetle raportów oświatowych, „Rozprawy społeczne”, 2011, nr 1 (V).
2. Kunikowski J, Niektóre uwarunkowania zawodu i osobowości nauczyciela, [w:] K. Jankowski, B. Sitarska, C. Tkaczuk (red.), Nauczyciel akademicki jako ogniwo jakości kształcenia, Wyd. Akademia Podlaska, Siedlce 2003.
3. Nyga E. M., Inny wymiar kształcenia młodego pokolenia, „Oświata Mazowiecka – Biuletyn Informacyjny Kuratorium Oświaty w Warszawie”, 08/2010, nr 03[04].
4. Obidniak D., Pfeiffer A., Suliga M., Przewodnik po zawodach, Krajowy Ośrodek Wspierania Edukacji Zawodowej i Ustawicznej (KOWEziU), Warszawa 2011.
5. Program praktyk w przedsiębiorstwach dla nauczycieli szkół zawodowych publicznych i niepublicznych (ponadgimnazjalnych), szkół specjalnych, Syntea SA, Warszawa 2012r.
6. Programy nauczania dla branży ekonomiczno-admi-

- nistracyjnej, dostępne na stronie internetowej Krajowego Ośrodka Wspierania Edukacji Zawodowej i Ustawicznej (KOWEZiU):: <http://www.koweziu.edu.pl/>
7. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2011 r. w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego (Dz.U. z 2012r., poz. 7).
  8. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2012 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach (Dz.U. z 2012r., poz. 184).
  9. Stasiak P., Rola nauczyciela kształcenia zawodowego i ogólnozawodowego, www.wodn.wodzislav.pl [data dostępu: 08.09.2014 r.].
  10. Surowiec B., Kształcenie zawodowe w Polsce w kontekście wyzwań europejskiego rynku pracy, „Biuletyn Informacyjny Kuratorium Oświaty w Krakowie”, czerwiec 2009.
  11. Ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2011, Nr 205, poz. 1206).

